

samfunn for alle

Norsk Forbund for Utviklingshemmede | nr. 5 – 2012

nfu

Annerledes-landsmøtet	s. 6
Navarsete-forakt for Stortinget?	s. 20
Jacobs jobb i slaktetiden	s. 22
John-Harald Wangen hedret	s. 40

Fra generalsekretæren

Vi prøver igjen!

Jeg er stolt av den juridiske hjelpen vi gir våre medlemmer i NFU. Vi gir et såkalt "lavterskeltilbud," og vi vinner ofte frem. Siste sak vi vant frem i, ligger tilgjengelig på nettsiden vår www.nfunorge.org og har tittelen "Vi vant fram!"

Men virkeligheten er ikke slik som det så ofte hevdes fra politisk hold: "Det er bare å klage hvis man ikke får den hjelp man mener seg berettiget til."

Det er faktisk ganske mye arbeid som ligger bak i en klagesak.

I medlemsskapet i NFU ligger det en mulighet til å få juridisk rådgivning i

enkeltsaker. Men vi kan ikke hjelpe alle. Kapasiteten er sterkt begrenset.

Gang på gang har vi søkt om støtte til dette arbeidet, og like mange ganger har vi fått avslag.

Jeg mener at dette faller inn under posten på statsbudsjettet som har med midler til rettshjelp til særlig utsatte grupper å gjøre. Det vil si et såkalt lavterskeltilbud. Andre grupper har likevel gått foran.

Men - vi gir oss ikke! Vi prøver igjen - i håp om at et nytt statsbudsjett betyr nye muligheter!

Vibeke Seim-Haugen
generalsekretær

Fokus på stortingsmeldingen

"En stortingsmelding er verken et lovverk eller en budsjettsak. Det viktigste vi kan oppnå er trolig at prinsippene gjentas, presiseres og konkretiseres. Meldingen bør dessuten inneholde forslag om hvordan en skal sikre informasjon om utviklingen på feltet. Slik informasjon fikk vi for lite av etter reformen."

Ovennevnte sitat er hentet fra forbundets halvårsmelding fra januar til juni 2012. Her minnes det om at det tok 10 - 15 år fra reformen begynte å spore av, til det ble en felles forståelse for at den faktisk hadde gjort det.

Det heter videre i halvårsmeldingen at NFU i tillegg håper at stortingsmeldingen vil inneholde en vurdering av hvordan en i fremtiden skal sikre at de nasjonale politiske målsetningene etterleves. - Når regjeringen velger å besvare henstillingen fra Stortinget i form av en stortingsmelding, går regjeringen lenger enn den hadde behøvd. Regjeringen har lovet at NFU vil spille en sentral rolle i utarbeidelsen av stortingsmeldingen. Planen er at Stortinget skal ferdigbehandle denne i vårsesjonen 2013.

Faktadel

Det vises ellers til at arbeidet med meldingen er planlagt utført med en faktadel som nå er under utarbeidelse

i de ulike fagdirektoratene. Her benyttes eksisterende informasjon til å beskrive levekårene for mennesker med utviklingshemning. Alle livsområdene vil bli omtalt. Det gjelder også opplæringsfeltet som ikke var en del av ansvarsreformen.

Når faktagrunnlaget er lagt, kommer fasen da de involverte instansene skal komme med forslag om hvordan politikken skal utformes. Denne prosessen er omfattende. Minst fem departementer skal være med på dette arbeidet.

Skal Stortinget rekke å behandle stortingsmeldingen før sommerferien 2013, må arbeidet i hovedsak være ferdigstilt som høringsnotat før jul i 2012. For flere av problemstillingene som kommer til å bli omtalt i stortingsmeldingen vil faktagrunnlaget være for tynt til å foreslå tiltak.

Slike områder vil trolig bli omtalt og behovet for faktakunnskap bør slås fast. Hvert departement har ansvar for sitt område.

Parallelle prosesser

Det er iverksatt mange parallelle prosesser med stor relevans for livssituasjonen til mennesker med utviklingshemning. Det gjelder for eksempel styrking av arbeidsmarkedstiltak. Programmet "Vi sprenger grenser" skal sikre god opplæring også for elever med utviklingshemning. Det skal i tillegg utarbeides en stortingsmelding om sosial boligbygging og mye mer.

Prosessene som foregår parallelt med stortingsmeldingen, vil fortsette.

Stortingsmeldingen om livssituasjonen for mennesker med utviklingshemning vil trekke inn de pågående parallelle arbeidene, men tiltakene vil komme i de spesifikke arbeidene, heter det i NFUs halvårsmelding for 2012.

På samme måte som årsmeldingene for 2009, 2010 og 2011 er den lagt ut i sin helhet på www.nfunorge.org under linken Landsmøtet 2012. Se ellers bred omtale av landsmøtet fra side 6.

samfunn for alle

Medlemsblad for Norsk Forbund
for Utviklingshemmede

Seks utgivelser pr år.
Årsabonnement: 400 kroner
ISSN: 0803-5105

Ansvarlig redaktør:
Jens Petter Gitlesen
jpg@nfunorge.org

Journalist:
Bitten Munthe-Kaas
bittenmk@yahoo.com
Telefon: 928 36 809

Tilrettelegger lettlest stoff:
Kari Bue
kari@nfunorge.org

Adresse:
Samfunn for Alle, NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 Oslo

Sentralbord: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www.nfunorge.org
www.facebook.com/NFU Norge

Annonseakvisør: AMN A/S
Postboks 24, 3340 Åmot
Telefon: 32 78 17 50

Forsidebilde: Jacob Holand stamper ull på
Nortura i Gol. (Foto: Bitten Munthe-Kaas)

Layout: www.tinajerstad.com

Trykk: Gunnarshaug trykkeri
Utgivelse 6 – 2012
Kommer uke 50
Frist for saker er: 7. november
Annonsefrist er: 16. november

8

Sett i lys av hvordan NFUs landsmøter erfaringsmessig kan være, ble samlingen på Gardermoen i september veldig annerledes.

9

NFU seiler i medvind. På nasjonalt plan er vi i god dialog med politikere. Mange viktige saker er på gang, sa NFUs forbundsleder Jens Petter i sin tale til landsmøtet.

10

Kommende stortingsmelding om levekårene for personer med utviklingshemning må følges av en handlingsplan. Skjer ikke det, er den lite verdt, sa styreleder i ASVL og tidligere statsråd Victor Norman, som var blant gjestene som hilste NFUs landsmøte.

12

NFU er en organisasjon som blir lagt merke til i sitt arbeid for at Norge skal være for alle. Forbundet er en god samarbeidspartner og medspiller for meg og mitt departement, sa Inga Marte Thorkildsen på NFUs landsmøte.

13

Hele NFUs nye landsstyre ble valgt med akklamasjon.

20

Statsråd Liv-Signe Navarsete vil ikke sette noen grense for antall beboere i bofellesskap – stikk i strid med et vedtak i en enstemmig helse- og omsorgskomite. Det har resultert i kraftige reaksjoner både fra stortingsrepresentant Åge Starheim (FrP) og NFU.

22

I vår serie om personer med utviklingshemning i ordinært arbeid har SFAs utsendte denne gangen vært i Gol der Jacob Holand har mer enn nok å henge fingrene i når tusenvis av sau og lam skal slaktes på Nortura

24

NFU har vært på et viktig møte med Utenriksdepartementet der utviklingshemmedes rolle i norsk bistand var blant sakene som stod på dagsorden.

40

John-Harald Wangen har vært ansatt i NFU i 30 år. På landsmøtet nylig ble han hedret med Norges Vels medalje for lang og tro tjeneste.

Leder s. 5 – NFU Internasjonalt s. 24 – SAFO informerer s. 27

Solgården i Spania

Drømmested for tilrettelagt ferie!

Vårt mål er at alle skal oppleve en velfortjent og tilrettelagt ferie hos oss. Vi lover deg trivsel og trygghet, enten du er bruker, ledsager, familie eller pårørende.

Kontakt oss for å høre hvilke muligheter vi har til tur for deg eller din gruppe!

Ring 24 14 66 60 eller kontor@solgarden.no

VELKOMMEN TIL OSS! www.solgarden.no

SOLGÅRDEN

trygghet, trivsel og glede

Tiden etter landsmøtet

- Svært mye er på gang – samtidig. Fem direktorater arbeider med den kommende stortingsmeldingens faktadel. Det er i tillegg gitt oppdrag til flere forskere. Tiden er knapp og tidsfristene stramme. På nyåret kan vi regne med at utkast til faktarapport blir lagt ut til høring.

Utdanningsdirektoratet har ansvaret for programmet "Vi sprenger grenser", et program som tar sikte på å sikre elever med utviklingshemning et godt læringsutbytte. Det må tas grep for å øke yrkesdeltakelsen.

Husbanken skal sikre at kommunene følger reformens intensjoner. Det vil trolig bli en tett og positiv dialog mellom NFU og Husbanken. Personer med utviklingshemning som skal etablere seg i egne hjem er avhengige av Husbanken. Skal Husbanken sikre en god politikk overfor mennesker med utviklingshemning og sikre at reformens intensjoner blir fulgt opp, er Husbanken også avhengig av NFU. Områder som ikke ble beskrevet i reformen slik som, for eksempel, forholdene for etniske minoriteter og forhold knyttet til kjønn og samliv, vil nå inngå i stortingsmeldingen. Mange av områdene som ikke tidligere er omtalt i politikken overfor mennesker med utviklingshemning, er også lite beskrevet andre steder.

Vi risikerer at stortingsmeldingen på flere punkter vil vise at det ikke er grunnlag for å si noe. Det å få påpekt mangel på kunnskap, er likevel viktig og betyr at regjeringen må starte en ny prosess med å innhente mer. Slik kan politikken for mennesker med utviklingshemning forbli på den nasjonale politiske dagsorden også etter at stortingsmeldingen er ferdigbehandlet.

Møteaktiviteten i NFU har økt betraktelig. Ting utvikler seg raskt og møter arrangeres på kort varsel. Det passer bra at vår nye nestleder har mye fritid, bor i nærheten av Oslo og koker over av interesse og motivasjon for å bidra. Kapasiteten i NFU har med andre ord økt.

Det at jeg forsov meg og dermed ikke rakk det eneste flyet som kunne bringe meg til NFU Narvik lokallags 40-års jubileum, er jeg ikke spesielt stolt over. Men feilen var ene og alene min og forteller heldigvis verken om interne eller eksterne utfordringer.

FN-konvensjonen om mennesker med nedsatt funksjonsevne er i ferd med å bli norsk lov. NFU var med på å forhandle frem teksten i konvensjonen. Nå har vi først og fremst fokus på den enkeltes rett til å bo der han eller hun vil og få de nødvendige tjenestene der. Kommunene kan i visse (ekstreme) tilfeller sette vilkår for å yte tjenester. Dette er et norsk fenomen

og omtales ikke i FN-konvensjonen. Det er viktig at konvensjonen gis forrang fremfor norsk lov. I tillegg arbeider NFU for at Norge skal knytte seg til klageordningen i tilknytning til FN-konvensjonen.

Det pågår prosedyrer som er nødvendige for å iverksette den nye vergemålsloven. Selv om NFU har for få jurister, er de vi har i besittelse av stor juridisk kompetanse. Vi har jobbet lenge med vergemålsloven. Iverksettelsen av den følges godt opp av NFU.

Stortingets arbeid i høstsesjonen dreier seg stort sett om statsbudsjettet. Når det legges fram, har det vært grundig behandlet og forhandlet frem gjennom mange og tidkrevende politiske prosesser innad i regjeringen. Kabalen er lagt og det er ingen tilgjengelig ekstrapott å ta av. Tidspunktet for å sikre mer penger til gode formål er i vårsesjonen – før statsbudsjettet snekres sammen og kabalen presenteres. I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet må vi passe på at pengene ikke forsvinner fra våre arbeidsområder. Statsbudsjettet inneholder mye tekst som sier noe om hvordan pengene skal benyttes. I den teksten, kan det være viktig å få omtale.

Det mest gledelige med statsbudsjettet er at VTA er trukket ut som egen budsjettpost. Det betyr sterkere statlig styring og mindre muligheter for lokale NAV-kontor å overføre tiltaksplasser fra VTA til andre deler av arbeidsmarkedspolitikken. Når overføringene til kommunene vokser, er dette en fordel for NFU. Vi er som kjent en stor kunde i kommunene.

Det nye landsstyret har hatt sitt første møte. Vi brukte tiden blant annet til å bli kjent og diskuterte oss fram til en effektiv arbeidsform. Utfordringene med hensyn til kapasitet vil bli større i den kommende landsmøteperioden enn i den forrige. Det gledelige er at utfordringene i stor grad vil bestå i å følge opp viktige prosesser som ble startet under det forrige landsstyret.

JENS PETTER GITLESEN
FORBUNDSLEDER

Jens Petter Gitlesen

Viktig todagers-samling i forkant av landsmøtet

Den obligatoriske todagers-samlingen for utsendingene med utviklingshemning og deres ledsagere bidro også denne gangen til at alle deltakerne møtte meget godt forberedt på landsmøtet.

TEKST OG FOTO: BITTEN MUNTHE-KAAS

Samlingen ble nok en gang ledet av mangeårig tillitsvalgte i NFU, Ragna (Bikko) Langlo og tidligere forbundsleder Helene Holand. Med en både pedagogisk og ikke minst humoristisk formidlingsform gjennomgikk tospennet landsmøteprogrammet punkt for punkt. Alle prosedyrer, vanskelige begreper, og hele den omfangsrige landsmøtepermen ble gjennomgått og forklart. Alle deltakerne måtte bryne seg på talerstolen og fremføre et innlegg. Mange ville gjerne prøve seg som møteledere også.

Langveisfarende

Tre gjester og observatører fra Guardian Federation of Persons with Intellectual Disabilities Nepal fulgte hele denne forberedende samlingen. Her ble Yadav Prasad Chochhe Shresta, Manohar Lal Bejaracharya og Karki Resma tett fulgt opp av NFUs bistandsrådgivere, som fortløpende oversatte og forklarte det som skjedde. På landsmøtet sørget profesjonelle tolker for at de fikk med seg alt som foregikk. Trioen gav i etterkant av landsmøtet uttrykk for at det forberedende kurset hadde vært noe av det mest lærerike de hadde vært med på under sitt første Norges-besøk. Les mer om hva de ellers gjorde i løpet av uken de var her på side 25.

Helene Holand og Ragna (Bikko) Langlo ledet den forberedende todagers-samlingen for utsendingene med utviklingshemning og deres ledsagere.

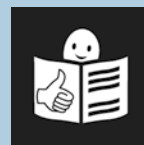

De nepalesiske gjestene ble tett fulgt opp av NFUs bistandsrådgivere Helene Strøm-Rasmussen (t.v.) og Jenny Schaanning (t.h.) på det forberedende kurset.

Deltakerne måtte bryne seg både på talerstolen og som møteledere.

LETTLEST

Andreas Jordhøy fra Valdres underholdt med munns spill på åpningen av landsmøtet.

Han var den første eleven med utviklingshemning på den kommunale musikk-skolen.

Han spiller også orgel og trekkspill.

I åpningstalen sin sa forbundsleder Jens Petter Gitlesen at NFU seiler i medvind.

Han sa også at NFU har gode samtaler med politikerne.

Det er mange viktige saker på gang.

Jens Petter ble gjenvalgt som forbundsleder.

Bjug Ringstad fra NFU Oppland fylkeslag ble valgt til ny nestleder.

Det ble valgt flere nye styremedlemmer og vararepresentanter.

Anne Jorunn Økland fortsetter som styremedlem i nye 4 år.

Hun har utviklingshemning og ble valgt på landsmøtet i 2009.

Jørann Hansen fra Porsgrunn lokallag er en av de nye vararepresentantene. Han har nedsatt funksjons-

evne. - Vi må stå fram og si hvordan vi vil ha det, sier Jørann.

Barne-, likestillings- og inkluderingsminister Inga Marte Thorkildsen holdt foredrag på landsmøtet.

Hun sa at NFU blir lagt merke til.

Det er en styrke at personer med utviklingshemning er aktivt med i arbeidet. Anne Jorunn Økland er en av dem, sa hun.

Statsråden var opptatt av at selvbestemmelsesretten også skal gjelde for mennesker med utviklingshemning.

Mange med utviklingshemning vil trenge hjelp til å bruke denne retten.

Derfor kommer det en ny vergemålsordning neste år. Den skal gi slik hjelp.

Men arbeidet med stortingsmeldingen om levekår og tiltak for mennesker med utviklingshemning er viktigst nå, sa Inga Marthe Thorkildsen.

På festmiddagen fikk John-Harald Wangen Norges Vels medalje for lang og tro tjeneste.

Han har jobbet i NFUs sekretariat i 30 år.

Jeg har lært mye av å følge NFUs landsmøte, og er imponert over hvor grundig, strukturert og målrettet det arbeides i denne organisasjonen. (Lars Erik Brustad i Norsk Nettverk for Downs syndrom)

Annerledes-landsmøtet

Sett i lys av hvordan NFUs landsmøter erfaringsmessig kan være, ble samlingen på Gardermoen i september veldig annerledes.

TEKST OG FOTO: BITTEN MUNTHE-KAAS

Det var som om munnspillvirtuosen Andreas Jordhøy satte tonen for stemningen allerede i åpningsseremonien. Han trollbandt sitt publikum fra første strofe. 26-åringen fra Heidal i Valdres har vært opptatt av musikk hele livet. Han var den første eleven med utviklingshemning ved den kommunale musikkskolen. Der startet han med orgel før han etter hvert gikk over til trekkspill. Siden ble det musikklinjen på videregående.

Andreas Jordhøy er ellers med i Spranget teater på Otta og er medlem av Heidal spel- og dansarlag. Og som om ikke det er nok: Han spiller til og med baryton i Utsiktsbakken brassband på Lillehammer!

Andreas Jordhøy trollbandt publikum.

NFU og ULOBA har mye til felles. På NFUs landsmøte inviterte jeg til samarbeid, og fikk mange gode tilbakemeldinger på det.

(Styreleder i ULOBA, Jan Kåre Stura)

NFU og NAKU er to aktører på samme felt. For oss var det svært interessant å følge landsmøtet – der vi ble oppdatert på det forbundet er mest opptatt av.

(Eldar Bromstad, nestleder og rådgiver ved NAKU (Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemning))

NFU i medvind

- NFU seiler i medvind. På nasjonalt plan er vi i god dialog med politikere. Mange viktige saker er på gang.

Jens Petter Gitlesen ga i sin tale til de vel 100 utsendingene, mange gjestene og observatørene uttrykk for glede over resultatene som er oppnådd i løpet av de siste tre årene – samtidig som han signaliserte at flere vil komme: En stortingsmelding om politikken overfor mennesker med utviklingshemning er under arbeid. Snart får vi et utspill om rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse. Kunnskapsdepartementet har bedt Utdanningsdirektoratet om å utarbeide og iverksette programmet "Vi sprenger grenser", for å sikre en god skole – også for elever med utviklingshemning.

Gitlesen minnet samtidig om at de store nasjonale reformene alltid begynner med sterk statlig styring og tilstrekkelig med penger til å sikre at starten blir en suksess. Etter hvert strammes pengesekken til. Øremerkede tilskudd blir til rammetilskudd og statlig styring blir til lokalt selvstyre. Reformtidens statlige detaljstyring kommer ikke tilbake, kort og godt fordi HVPU er nedlagt og reformen etablert.

Sjeleglede

NFU slåss kontinuerlig med kommuner som ikke har gode nok omsorgstjenester, fortsatte Gitlesen. – Vi skal samtidig være sjeleglade for at ansvaret for omsorgstjenestene er plassert hos kommunene og ikke i et statlig direktorat. Mer statlig detaljstyring er ikke det riktige svaret på alle politiske utfordringer. Men det å vurdere vektleggingen av viktige forhold som individets rettsikkerhet, statlige politiske målsetninger, statlige organers selvstendighet og det kommunale selvstyret, bør imidlertid være både realistisk og nyttig. En slik avveining bør komme i den varslede stortingsmeldingen om utviklingshemmedes levekår. De statlige styringssystemene på politikkområdet bør også

gjennomgås og vurderes i den kommende stortingsmeldingen.

Meningspoliti

Enkelte har oppfattet NFU som et meningspoliti. Vi er en demokratisk organisasjon og støtter alle de demokratiske grunnprinsippene. Ytringsfriheten gjelder også innad i NFU. Men vi må skille mellom enkeltmedlemmers og NFU sine meninger. Når tillitsvalgte handler på vegne av NFU, skal det alltid skje med utgangspunkt i NFU sine prinsipper. Svikter vi på dette punktet, så svikter vi som organisasjon.

Når en liten organisasjon med svak økonomi skal påvirke et stort demokrati,

bør tilgjengelige ressurser utnyttes. Når en liten organisasjon som vår skal utrette mye, bør vi bli enda flinkere til å samarbeide. Det skaper større kapasitet, større tyngde og mye større gjennomslagskraft. I tillegg til å satse på et enda bedre samarbeid internt og på tvers av organisasjonsnivå, er det viktig og naturlig å søke mer samarbeid med arbeidstakerorganisasjoner, profesjoner, institusjoner, funksjonshemmedes organisasjoner, arbeidsgiverforeninger og fagnettverk. Makter vi å gjøre oss store nok, kan vi til og med få fokus i valgkampen, sa Jens Petter Gitlesen.

Jens Petter Gitlesen hilste landsmøtet.

Stortingsmeldingen må følges av en handlingsplan

- Kommende stortingsmelding om levekårene for utviklingshemmede er et skritt i riktig retning. Men den må følges av en handlingsplan. Skjer ikke det, er den lite verdt.

Jeg er fryktelig sint når jeg ser hvordan utviklingshemmede blir behandlet i Norge, sa Victor Norman.

Styreleder i Arbeidsgiverforeningen for vekstbedriftene (ASVL) og tidligere statsråd, Victor Norman, konstaterte i sin tale til landsmøtet innledningsvis at levekårene for personer med utviklingshemning går den gale veien på alle livsområder. - Ansvarsreformen førte til det vi så ofte ser når store deler av samfunnet er enige om at noe er viktig: Når jobben er gjort, så glir man bakover i motsatt retning. NFU trenger derfor allierte – og vi i ASVL vil gjerne samarbeide og bidra i arbeidet med å få utviklingshemmedes levekår satt på dagsorden i norsk politikk igjen.

Norman mente at nedgangen i tilbudet om jobber til personer med funksjonsnedsettelse i ordinært arbeidsliv må ses i sammenheng med mange ting. - Vi kan på den ene side ønsketenke hvor mange som kan gå inn i ordinært arbeidsliv. Ingenting ville vært bedre enn om alle som

ikke fungerer hundre prosent, kunne slippe inn. Dette langsiktige målet skal vi heller aldri slippe av syne. Men vi må stikke fingeren i jorda og ha følgende i mente: Norge er på verdenstoppen i forhold til hvor mye det koster å ansette folk. Lønnsnivået hos oss er 55 prosent høyere enn i Sverige og Danmark. Det betyr at de som ansetter folk i Norge må jakte på produktive arbeidstakere – og fortrinnsvis personer som kan jobbe 30 prosent mer enn "medel-Svensson".

Terskelen for å komme inn er med andre ord fryktelig høy – og blir bare høyere hele tiden. Problemet er at vi i tillegg både har et NAV og et arbeidsdepartement som ikke forstår hva det er som koster. De tror at det koster mye å hjelpe folk ut i skjermet arbeid. De ser ikke at det både er mye dyrere og dårlig statsøkonomi å la folk gå arbeidsledige og at stadig færre slipper inn

i den delen av arbeidslivet som er spesielt tilrettelagt. Summen av både ovennevnte og annen feiltenkning rammer personer med utviklingshemning svært hardt. De fleste blir i stedet enten gående hjemme eller må ta til takke med et aktivitetstilbud på et dagsenter.

Fryktelig sint

Norman kom avslutningsvis inn på sin sønn med multihandkap som i dag er 26 år gammel. - Jeg har vært en sint far siden han ble født. Mitt sinne har vært rettet mot alt fra kommunen, skoler og dagsenter – det er ikke grenser for alt og alle jeg har vært og er sint på. Og jeg er fortsatt fryktelig sint når jeg ser hvordan personer med utviklingshemning blir behandlet i Norge, sa Victor Norman.

Dette ble et veldig hyggelig og konfliktfritt landsmøte der alle var opptatt av å trekke i samme retning. (Seniorrådgiver Anna Kittelsaa, Avdeling for Samfunnsforskning ved NTNU)

NFUs landsmøte ble en samling der betydelige temaer ble reist og tankevekkende forhold belyst av samfunnsbevisste aktører som bidrar til et samfunn ikke bare for medlemmene – men for alle. (Seksjonssjef og psykologspesialist Emmanuel Revis, Sentral fagenhet for tvungen omsorg)

Andreas Jordhøy slo an en fin tone fra start. Gjestene viste i sine taler hvilken viktig organisasjon NFU er i utformingen av tjenester til utviklingshemmede. NFU blir lyttet til – og har for øvrig en forbundsleder med et utrolig engasjement! (Liv Arum, generalsekretær i Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO))

- Jeg er utålmodig!

- Jeg er utålmodig – og mener det er svært beklagelig at vedtaket om rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse er blitt så forsinket og ennå ikke foreligger.

I sin tale til NFUs landsmøte påpekte stortingsrepresentant Wenche Olsen (Ap) fra Østfold at de store forsinkelsene har flere årsaker – som blant annet handler om hvordan rettighetsfestingen av BPA skal fungere for brukere med store behov innen dagens rammer. - Direktoratet arbeider nå med en ny rapport der NFU er en av aktørene som er kommet med viktige innspill.

Vi har nå både fått en ny helseminister og en statssekretær som har fått mange tilbakemeldinger om de mange fordelene ved BPA. Sistnevnte, Jan Erik Øye, var nylig i min hjemkommune Halden

der han blant andre møtte kommunens helse- og omsorgssjef. Hun beskrev kommunens positive erfaringer med BPA for brukere med både store og sammensatte funksjonshemninger. Statssekretæren Jan Erik Øye har siden brukt argumentasjonen som ble formidlet på dette møtet i flere sammenhenger, sa Wenche Olsen.

I likhet med NFU håper hun nå at arbeidet med stortingsmeldingen om utviklingshemmedes levekår som Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet nå koordinerer, ikke vil ta så lang tid.

Stortingsrepresentant Wenche Olsen.

Inclusion International hilste NFUs landsmøte

- De store utfordringene nå er både hvordan rettighetene i FN-konvensjonen best skal promottes og hvordan de skal bli realitet. Vi jobber med dette både regionalt og globalt med store internasjonale kampanjer og konferanser.

Connie Laurin Bowie fra Canada er leder for Inclusion International.

Leder av Inclusion International, Connie Laurin Bowie fra Canada, påpekte i sin hilsen til NFUs landsmøte at forbundet har hjulpet verdensorganisasjonen på mange måter i dette arbeidet. Det skjedde ikke minst da forbundet fokuserte på å få satt sammenhengen mellom fattigdom og funksjonsnedsettelse på dagsorden.

- Jeg har hatt gleden av å samarbeide

med NFU i bortimot ti år, fortsatte Connie Laurin Bowie, - Forbundet har spilt en viktig rolle i det globale kampanjearbeidet mot fattigdom, og fått sine samarbeidspartnere til å forstå betydningen av at solidaritetsarbeid ikke handler

om å gi støtte til enkeltmennesker. Det handler heller ikke om å lære bort – men om å lære av hverandre. Vi vil fortsette dette samarbeidet. Bare slik kan vi løfte frem utviklingshemmedes stemmer – for eksempel i Sør-Afrika og Nepal – mot en tenkning med fokus på hvordan de respektive landenes organisasjoner kan påvirke utviklingshemmedes levekår nasjonalt, presiserte Connie Laurin Bowie.

Shrestas tale

Yadaw Prasad Chocche Shresta, en av de tre nepalesiske observatørene, holdt også tale til landsmøtet. Les mer om hva han sa på side 25 der de langveisfarende gjestenes besøk i Norge er nærmere omtalt.

Det ble et hjertelig gjensyn mellom statsråd Inga Marte Thorkildsen og gjenvalgt landsstyremedlem, Anne Jorunn Økland på NFUs landsmøte.

- NFU blir lagt merke til!

- NFU er en organisasjon som blir lagt merke til i sitt arbeid for at Norge skal være for alle og at ulike mennesker skal ha like muligheter. Forbundet er en god samarbeidspartner og med-spiller for meg og mitt departement.

Barne-, likestillings- og inkluderingsminister Inga Marte Thorkildsen hilste NFUs landsmøte med en troverdig og ikke minst tilgjengelig tale. Hun roste forbundets organisasjonskultur som hun mente både legger vekt på å markere egne standpunkter klart og tydelig og samarbeide med myndigheter for å finne løsninger som er tilfredsstillende for alle.

- Jeg ser det også som en stor styrke ved NFU at medlemmer med utviklingshemning også engasjerer seg aktivt i arbeidet. Landsstyremedlem Anne Jorunn Økland er en av dem. Hun er både leder for ressursgruppen Aktiv i egen organisasjon og har vært en viktig bidragsyter på BLDs fem regionale konferanser om "Utviklingshemmede skal ikke diskrimineres". Økland har også talt utviklingshemmedes sak utad ved mange andre anledninger, påpekte statsråden.

Hun fortsatte: - Selv om det nok fortsatt er de som tenker at selv om blinde, døve og rullestolbrukere selvsagt skal ha samme rettigheter som andre, kan ikke

det omfatte utviklingshemmede også – ettersom de jo ikke kan klare seg uten hjelp. - Men slik er det ikke. Selvbestemmelsesretten er ikke bare for de skoleflinke!

På samme måte som døve trenger tegnspråktolk, trenger mange utviklingshemmede hjelp til å bruke selvbestemmelsesretten. I Norge får vi fra neste år på plass den nye vergemålsordningen som skal gi slik bistand. Da kan vi også ratifisere FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Konvensjonen fastslår at selvbestemmelsesretten gjelder for alle, konstaterte Inga Marte Thorkildsen.

Stortingsmeldingen

Hun mente likevel at den viktigste saken for departementet nå er arbeidet med stortingsmeldingen om levekår og tiltak for mennesker med utviklingshemning. - Her tar vi utgangspunkt i målene for ansvarsreformen for 20+ år siden, og beskriver dagens situasjon opp mot disse målene. Dette blir først og fremst en systematisering av kunnskapen som allerede finnes.

Kanskje finner vi ut at vi mangler kunnskap. I så fall må vi skaffe den.

I denne utredningen blir også ulike prosesser som skal forbedre levekårene for utviklingshemmede tatt opp. Det gjelder blant annet Kommunal- og regionaldepartementets arbeid med en stortingsmelding om boligpolitikken. I dette arbeidet vil vi se nærmere på hvorvidt kommunene har boligtilbud som dekker den enkeltes behov. Det er også viktig at kommunens tilbud bidrar til integrering og inkludering. Boligmeldingen skal etter planen legges fram på nyåret. NFU har gitt viktige innspill i arbeidet. Jeg er sikker på at dere vil bidra på veien videre også!

Inga Marte Thorkildsen avsluttet sin hilsningstale med å vise til at departementet vil legge fram stortingsmeldingen om bedre levekår for utviklingshemmede til nest år. - Etter at Stortinget har drøftet meldingen, vil regjeringen følge opp med eventuelle forslag om lovendringer og bevilgninger, sa barne-, likestillings- og inkluderingsministeren.

Medlemskap skal vurderes

Flere fylkeslag hadde sendt inn saker til behandling på landsmøtet. En av dem var fra NFU Aust-Agder fylkeslag som foreslo at det nye landsstyret skulle bes om å utrede hvorvidt NFU bør bytte studieforbund fra dagens medlemsskap i "Næring og Samfunn" og i stedet melde seg inn i Arbeidernes Opplysningsforbund.

Landsmøtet vedtok et forslag fra NFU Akershus fylkeslag i stedet om at "Landsmøtet ber det nye landsstyret vurdere hvorvidt NFU fortsatt skal være medlem i "Næring og Samfunn" eller om NFU skal bytte studieforbund og dermed vurdere ulike alternativ".

Nei til forslag om mellom-landsmøte

Mot 14 stemmer forkastet landsmøtet forslaget fra NFU Møre og Romsdal og NFU Buskerud fylkeslag om et mellom-landsmøte etter to år så lenge det er fire år mellom hvert ordinære landsmøte.

Roar Høidal fra NFU Buskerud fylkeslag begrunnet forslaget med at tilitsvalgte ikke skal møtes i noe formelt fora i denne perioden – som betyr at det vil gå fire år mellom hver gang man kan foreta formelle justeringer.

- Vi må dermed forholde oss til det som vedtas hvert fjerde år. Forbundets vanskelige økonomi er et tema som etter vår oppfatning gjør et mellom-landsmøte viktig. Landsstyret vil på den måten kunne orientere om situasjonen på en litt mer formell måte enn på fylkesledersamlingene.

Jens Petter Gitlesen påpekte i en

kommentar at han har forståelse for forslaget, men mente at fylkesledersamlingene ivaretar dette behovet. - Målet med fylkesledersamlingene er ifølge vedtektene å drøfte interesse-politiske, organisatoriske og ikke minst økonomiske spørsmål. Det er derfor vi har dem. Skulle det oppstå mistillit til landsstyret underveis, så er det ifølge vedtektene mulig å innkalle til et ekstraordinært landsmøte. Vi mener med andre ord at behovene som forslagsstillerne retter søkelyset på i forhold til et mellomlandsmøte, allerede er godt nok ivarettatt. Et mellomlandsmøte er dessuten ikke i tråd med NFUs konstitusjonelle oppbygging. Ressursene til et mellomlandsmøte vil i tillegg binde opp administrativt og økonomisk, presiserte Jens Petter Gitlesen.

Representanter fra det "gamle" landsstyret på første rad følger valget av det nye.

Hele NFUs nye landsstyre ble valgt med akklamasjon

Valgkomiteens forslag til nytt landsstyre ble fort unnagjort. Samtlige ble enstemmig vedtatt uten debatt – kun med akklamasjon! Jens Petter Gitlesen (Rogaland) fikk ikke uventet utsendingenes tillit for nok en periode.

Bjug Ringstad fra NFU Oppland fylkeslag ble valgt til nestleder.

Det nye landsstyret består ellers av følgende tillitsvalgte: Eirik Dahl (Sogn og Fjordane), Oscar Eide (Hordaland), Frid Oline T. Svineng (Finnmark), Lillian Sundsdal (Vest-Agder) og Anne-Jorunn Økland (Hordaland).

Vararepresentanter

Følgende ble valgt til vararepresentanter til landsstyret: 1. varamedlem: Anna Hultgren Olsen (Nordland). 2. varamedlem: Rigmor Hamnvik (Troms). 3. varamedlem: Jørann Hansen (Telemark) mens Harald Eriksen fra Møre og Romsdal ble valgt til 4. vararepresentant.

Ny valgkomité

Anita Tymi fra Nordland ble valgt til ny leder av valgkomiteen. De øvrige representantene i komiteen er Alf Anvedsen (Rogaland), Åslaug Røberg (Møre og Romsdal) og varamedlem Ane Børrud (Oslo).

Noen kom og noen gikk

Noen gikk – og nye kom inn i vervene til landsstyret for neste fireårsperiode. Av de faste representantene som takket for seg og ble behørig hedret og begavet for innsatsen var Ester Skreros (Vest-Agder), Vidar Haagensen (Akershus), Anita Tymi (Nordland) og Grete Müller. Det samme ble varamedlemmene Trine Lise Systad (Vest-Agder), Gro Stalheim Iversen, Olav Grimdalen jr. og Trond Magne Sandvik.

NFUs landsstyre de neste fire årene. Bakerst fra venstre: Jens Petter Gitlesen, Eirik Dahl, Anna Hultgren, Oscar Eide (til venstre i midten) Frid Oline Svineng, Lillian Sundsdal, Bjug Ringstad (til v. foran), Anne-Jorunn Økland, og Jørann Hansen (til høyre). Rigmor Hamnvik og Harald Eriksen var ikke til stede da bildet ble tatt.

Kort om nykommerne

Bjug Ringstad

Mangeårig tillitsvalgt i NFU, Bjug Ringstad fra Oppland fylkeslag, er NFUs nye nestleder. Utgangspunktet for hans engasjement var søsteren Mette som hadde utviklingshemning, og døde i 1977. I tillegg til lang erfaring fra helsepolitisk arbeid, er hans hjertesaker en skole for alle, hjem (og ikke "bolig") etter eget ønske og internasjonalt arbeid. Bjug har etter mange år med ulike relevante tillitsverv og ditto jobber, opparbeidet masse erfaring og ikke minst et betydelig nettverk. NFUs nye nestleder er nyslått pensjonist – med høyt aktivitetsnivå (!)

Oscar Eide

Oscar Eide fra Askøy er mangeårig tillitsvalgt i NFU Hordaland fylkeslag. Han har en sønn med Downs syndrom. Oscars hjertesaker er arbeid, boligtilbud, likeverd

generelt og aktivitet i NFUs lokal- og fylkeslag. Med sin erfaring som styreleder i en vekstbedrift og 10 år som aktiv fylkesleder og deltaker på mange fylkesledersamlinger, mente han det var naturlig å stille seg til disposisjon i et sentralt tillitsverv for organisasjonen. Oscar er daglig leder i en mindre salgsbedrift.

Frid Oline T. Svineng

Frid Oline T. Svineng har hatt verv både i NFU Karasjok lokallag og NFU Finnmark fylkeslag. Hun har en sønn med Downs syndrom. Hennes hjertesaker er skole, arbeid og at mennesker med utviklingshemning skal ha en aktiv fritid. Frid er utdannet lærer og jobber i videregående skole. Hun viste i sitt ja til å stille til valg blant annet til at slik samfunnet utvikler seg, kommer NFU kommer til å bli enda viktigere i fremtiden.

Eirik Dahl

Bakgrunnen for at Eirik svarte ja til å påta seg et landsstyreverv i NFU var både at han syntes det er en spennende utfordring og at han ønsker å være med på å påvirke til et inkluderende samfunn. Eirik arbeider som spesialpedagogisk koordinator i videregående skole. Han har en datter med multifunksjonshemming. I organisasjonsarbeidet er han spesielt opptatt av rehabilitering, skole og eget hjem. Vårt nye sentralstyremedlem er dessuten forfatter. Han har skrevet boka "Multifunksjonshemming. Livsutfoldelse og læring. Medelevers kompetanse ved å ha en medelev med multifunksjonshemming".

Anna Hultgren Olsen

Anna Hultgren Olsen fra NFU Hadsel lokallag og NFU Nordland fylkeslag har en storebror med utviklingshemning. Hun

Ester Skreros fra Vest-Agder takket for årene som landsstyrerepresentant.

Avtroppende landsstyremedlem i to perioder, Grete Müller fikk en god klem av gjenvalgt forbundsleder Jens Petter Gitlesen.

Det var som en uhørt harmoni senket seg over landsmøtet.

NFU Vestfold fylkeslags utsending Sverre Melby, da valget på landsstyret for neste landsmøteperiode var vel overstått.

sier selv at hun er "født inn i organisasjonen". I sitt verv som 1. vararepresentant til landsstyret ønsker hun å "bidra og lære gjennom arbeid med NFU".

Anna har også gitt uttrykk for at retten til verdig liv "i bunn og grunn dekker det som hun personlig brenner for". 28-åringen er også opptatt av like rettigheter og at hver enkelt skal få muligheten til å leve etter de ønsker og interesser vedkommentene har.

Rigmor Hamnvik

Rigmor Hamnvik fra NFU Balsfjord lokallag og NFU Troms fylkeslag har mange års fartstid som tillitsvalgt i lokal- og fylkeslaget. 51-åringen har en datter på 17 år med Downs syndrom. Rigmor er utdannet psykiatrisk sykepleier og jobber som enhetsleder i Enhet Psykisk helse, Rus og ReHabilitering i Balsfjord kommune. Hun har også en bistilling som universi-

tetslektor ved sykepleierutdanningen ved Universitetet i Tromsø.

Hun vil spesielt jobbe for integrerende og gode tilbud til barn og unge i barnehage og skole. Rigmor er dessuten opptatt av at det må arbeides for å få til gode aktiviserings- og arbeidstilbud til ungdom etter videregående skole og at flere må få muligheter til å eie egen bolig og få tilrettelagt oppfølging i eget hjem.

Jørann Hansen

- Det er viktig at vi som har nedsatt funksjonsevne står fram og sier fra hvordan vi vil ha det og hva som skal være våre lovfestede rettigheter. Det svarte Jørann Hansen fra NFU Porsgrunn lokallag og NFU Telemark fylkeslag i sin begrunnelse for å takke ja til å være 3. vararepresentant til NFUs landsstyre.

56-åringen har skole, BPA, fritidstilbud, tilgjengelighet og bolig som sine

hertesaker. Jørann er ellers styremedlem i lokallaget og jobber aktivt politisk i By- og miljøpartiet i Porsgrunn.

Harald Eriksen

4. vararepresentant til landsstyret er Harald Eriksen fra NFU Molde og omegn lokallag og NFU Møre og Romsdal fylkeslag. Han har lang erfaring og fartstid i NFU både som lokallagsleder og 18 år i fylkesstyret hvorav hele 12 som fylkesleder.

Harald er pensjonist, 71 år og har en datter med en sjelden diagnose. Hans hertesaker er lånemuligheter til finansiering av eget hjem, BPA-ordningen med forskjellige løsninger, bilsaker og rettigheter etter lovverket.

Arbeidsprogrammet enstemmig vedtatt

- NFUs 10 prinsipper er utgangspunktet for målene i arbeidsprogrammet for de neste fire årene. Landsmøtets jobb er å konkretisere aspektene ved det enkelte prinsippet.

Gjenvalgt forbundsleder Jens Petter Gitlesen i samtale med nyvalgt nestleder, Bjug Ringstad.

Jens Petter Gitlesen påpekte i sin innledning til debatten om arbeidsprogrammet for neste landsmøteperiode at det ikke er enkelt å konkretisere noe som i utgangspunktet ikke er en konkret sak. Han fastslo samtidig at dette likevel er siktemålet.

Problemet er også at det er lett å definere mål. Det er heller ikke vanskelig å få gjort noe annerledes. Men NFU makter ikke å gjøre alt som kunne vært gjort. Vår jobb er å velge ut noen mål – som igjen betyr at vi må prioritere mellom prinsippene i arbeidsprogrammet.

Når landsstyret foreslår at målsettingene i prinsippene 1, 5, 6 og 8 i kommende landsmøteperiode må prioriteres, betyr det ikke at vi ikke skal jobbe for de andre. Vi kommer fortsatt til å være en liten organisasjon som må ta tak i en sak når den kommer på den politiske dagsorden. Men vår kapasitet er begrenset. Det er heller ikke alltid vi, men for eksempel dagsorden i kommunen, regjeringen eller Stortinget som bestemmer hva NFU bør arbeide med.

Alle må jobbe

Når landsmøtet er over, må vi begynne å tenke konkret. For en målsetting uten tiltak, er ikke en målsetting, men et ønske eller håp. Skal det være noe reelt over et arbeidsprogram, må målsettingene tilordnes tiltak. Når det er gjort, har vi det som kalles en handlingsplan.

Gitlesen minnet om at arbeidsprogrammet ikke først og fremst er laget for landsstyret, men for hele organisasjonen. Både landsstyret og hvert eneste fylkes- og lokallag må umiddelbart ta tak i programmet og så stille seg spørsmålet: Hva slags tiltak betyr dette for oss? De må ta utgangspunkt i de vedtatte målsettingene og lage sine egne handlingsplaner med konkrete tiltak som skal utføres i landsmøteperioden 2012–2016.

En del lokallag har få ressurser og lite tid. I så fall kan medlemmene i det minste si til seg selv: "På dette punktet kan vi ikke gjøre noe". Bare det å si det til seg selv, vil si det samme som at man er seg det bevisst. Ingen kan gjøre det umulige – men det å ha bevissthet rundt det NFU arbeider og skal arbeide for, er uansett viktig, presiserte Jens Petter Gitlesen.

Den parlamentariske foten

NFUs nyvalgte nestleder Bjug Ringstad minnet om at Stortinget i den senere tid er begynt å sette ned den parlamentariske foten i kjølvannet av de mange bruddene på intensjonene med ansvarsreformen. – Nå avventer vi den varslede stortingsmeldingen om utviklingshemmedes levekår som skal få reformen på rett kjøll igjen. Når den kommer, vil kampen stå mellom den enkeltes rettigheter og den hellige, alminnelige sjølråderetten.

Dette er en kamp som vi må kjempe hvor som helst og når som helst. Prinsippprogrammet er limet i vår organisasjon – og NFUs ledestjerne. Med dette som fundament trenger vi et målrettet arbeidsprogram. Jeg mener landsstyrets forslag ivaretar dette på en god måte. Arbeidsprogrammet er samtidig ikke bare landsstyrets forpliktelse. Det forplikter alle ledd i organisasjonen – som etter landsmøtet skal følges opp av oss alle, presiserte Bjug Ringstad.

Vedtak om arbeidsprogrammet

Prioritering

Et enstemmig landsmøte sa seg enig i landsstyrets forslag til prioritering av arbeidet med prinsippene 1, 5, 6 og 8 i forhold til arbeidsprogrammet. Disse prinsippene lyder slik:

Prinsipp 1: Mennesker med utviklingshemning har den samme verdi, de samme grunnleggende behov og rettigheter som ethvert annet menneske”.

Prinsipp 5: Mennesker med utviklingshemning har rett til likeverdig og tilrettelagt opplæring på alle nivå i skoleverket og innenfor de organisatoriske rammer som alle andre”.

Prinsipp 6: ”Mennesker med utviklingshemning har rett til eget hjem”.

Prinsipp 8: ”Voksne mennesker med utviklingshemning har rett til arbeid”.

Tilføyelse om UNIQ

Inger Tronrud fra NFU Buskerud fylkeslag fikk landsmøtets enstemmige tilslutning om å oversende et forslag i forbindelse med prinsipp 4 om ”Mennesker med utviklingshemning og familier der et familiemedlem har utviklingshemning, har rett til individuelt tilrettelagte tjenester, økonomiske ytelser og rett til meningsfylte og tilrettelagte aktivitetstilbud som voksne”. Den

oversendte teksten lyder slik: UNIQ brukes som verktøy i evalueringen av tjenestene.

BPA

Inger Trondrud fra NFU Buskerud fikk også landsmøtet med på endring i punkt 3 i arbeidsprogrammet under prinsipp 3 om at mennesker med utviklingshemning har rett til innflytelse på sitt eget liv og til å ta egne beslutninger. Tidligere stod det at ”Brukerstyrt personlig assistanse – BPA – skal innarbeides som en rettighet i ny helse og sosiallov slik at BPA er en tjeneste som man har rett til å velge”. Etter dette landsmøtet står det samme tekst, men at denne rettigheten skal hjemles i Pasient- og brukerrettighetsloven i stedet.

Flytting

Et tilleggsforslag fra Ingebjørg Birkeland fra NFU Akershus fylkeslag under prinsipp 6 om bolig til mål 2, ble etter endring fra redaksjonskomiteen enstemmig vedtatt. Tilleggsforslaget lød slik: ”Mennesker med utviklingshemning skal ha reell mulighet til å velge mellom å eie eller leie bolig. Planlegging av flytting fra foreldrehjemmet skal forankres i individuell plan”.

Fridager

NFU Nordland fylkeslag fikk landsmøtet med på sitt forslag om et nytt mål 7 under Prinsipp 4 om at ”Kommunene bør ha tilbud før og etter skoletid og på skolens fridager for elever på ungdomstrinnet og i videregående skole”.

Skolering

Gørild Skancke fra NFU Sør-Trøndelag fylkeslag fikk flertall for sitt forslag om et nytt punkt 8 under

prinsipp 5 om opplæring. Det nye punkt 8 er som følger: ”NFU har som mål å ta initiativ til skolering (kursing) av tillitsvalgte/pårørende i forhold til Opplæringsloven på fylkes- og kommunalt nivå – det vil si i lokal- og fylkeslag”.

Almenlærerutdanningen

Et enstemmig landsmøte vedtok et tilleggsforslag fra Nina Braadland i NFU Sør-Trøndelag under samme prinsipp (5) om at ”NFU må arbeide aktivt for å få mer kunnskap om mennesker med utviklingshemning inn i almenlærerutdanningen”.

Brukermedvirkere

Gry Sætre fra NFU Sogn og Fjordane fikk tilslutning fra landsmøtet for sitt endringsforslag under Prinsipp 5 i mål 7 om: ”NFU må få flere tillitsvalgte engasjert i opplæringsfeltet og sikre gode brukermedvirkere på systemnivå”.

Seksualitet

Landsmøtet sluttet seg til et forslag fra NFU Buskerud til Prinsipp 7 – mål 2 om at ”Mennesker med utviklingshemning har rett til faglig forsvarlig og tilrettelagt veiledning om seksualitet, samliv og prevensjon”.

Støttekontakt

Landsmøtet vedtok NFU Nordland fylkeslags tilleggsforslag om at ”Alle har rett til egen støttekontakt, tilpasset den enkeltes særskilte behov” til Prinsipp 9 under mål 5. Og for de som ikke vet det: Prinsipp 9 lyder slik: Mennesker med utviklingshemning har rett til å delta i alminnelige kultur- og fritidsaktiviteter”.

Ramme- budsjet

- NFUs inntektskilder og hvordan de vil utvikle seg er beheftet med stor usikkerhet og avhenger av fremtidige politiske vedtak. Kostnadssiden derimot er i stor grad kjente.

I sin orientering om NFUs rammebudsjet for de neste fire årene, oppfordret Jens Petter Gitlesen landsmøtet om å be det nye landsstyret om å sikre at egenkapitalen til NFU holdes på dagens nivå. – For å oppnå dette bør det iverksettes tiltak på inntektssiden. NFUs interesser må for eksempel ivaretas ved den varslede omlegging av den statlige tilskuddsordningen. Søkelyset må også rettes mot rekruttering av flere medlemmer og å sikre nye inntekter

Ideelt sett burde NFU sentralt hatt en større egenkapital som en buffer mot flere etterfølgende dårlige år. – Det å bygge opp egenkapital er imidlertid noe vi bør satse på i bedre økonomiske tider. Det å beholde egenkapitalen på dagens nivå på ca. 6 millioner kroner bør være en stor nok oppgave.

Antallet medlemmer vil trolig øke som tidligere med netto ca. 100 medlemmer pr. år – selv om trolig blir flere i 2012. Tiltak for å øke medlemstallet kan for eksempel være å starte nye eller reetablere gamle lokallag. Det kan gi store effekter på kontingentinntektene, selv om det viktigste er virkningen på NFU sin lokalpolitiske gjennomslagskraft. Kommunen er den viktigste myndigheten i politikken overfor mennesker med utviklingshemning. Vi har 429 kommuner og 187 lokallag. Jeg mener tiden er moden for å satse på etablering eller reetablering av lokallag.

Kompensasjonssystemet

Gitlesen fortalte at det var sterke kritiske røster i det politiske miljøet om hvordan kompensasjonssystemet etter de tidligere tippemidlene er fordelt mellom de ulike

organisasjonene. – De som hadde satset mest på spilleautomater i 2001, får fortsatt mest av kaka, men de organisasjonene som valgte ikke å satse på automatinntekter, ikke får noe kompensasjon. Politikerne støtter likevel kompensasjonssystemet fortsatt. Det er usikkert hvor lenge kompensasjonsordningen vil vedvare, ingen vet hva som eventuelt vil komme istedet for kompensasjonsordningen. Det er også svært usikkert hvor mye midler vi vil få fra tipping i årene fremover.

Kostnader til NFUs bistandsarbeid er knyttet til kravet om at organisasjoner som driver solidaritetsarbeid skal yte en egenandel. Med våre to og en halv stillinger er NFU den største ikke-offentlige organisasjonen i verden som driver slik virksomhet overfor mennesker med utviklingshemning. Gjennom Atlas-alliansen er egenandelen i stor grad blitt dekket av midler fra TV-aksjonen. Nå er disse midlene brukt opp. Atlas-alliansen har foreløpig ikke fått noen ny TV-aksjon. Jeg kan vanskelig se hvordan Norge kan forsvare kutt i bistand overfor mennesker med bistandsbehov. Det kan ikke være slik at det skal være opp til et utvalg i en TV-kanal å bestemme hvem og hvordan det skal satses.

Jens Petter Gitlesen konkluderte sin innledning med å si at NFUs økonomi er sårbar i denne sammenheng. Selv om det skulle komme ordninger som er til å leve med for de fleste organisasjonene, kan de likevel slå svært uheldig ut for NFU.

Dette er grunnstrukturen i NFUs økonomiske situasjon. Den må vi forholde oss til. Vi kan ikke lene oss tilbake og tro at det går greit. På den annen side er det ikke

Salget gikk strykende

Kari Bue fra NFUs sekretariat hadde mer enn nok å henge fingrene i under landsmøtet. Salget i NFU-butikken gikk strykende.

noen vesentlig forskjell mellom situasjonen dag og situasjonen under landsmøtet i Tønsberg i 2009. NFU er ikke i noen økonomisk krise, men vi må være bevisst vår situasjon og det nye landsstyre må jobbe aktivt, spesielt med å sikre inntektssiden, presiserte NFUs gjenvalgte forbundsleder.

Debatten

Debatten om rammebudsjetet ble lang. Roar Høidal fra NFU Buskerud fylkeslag fikk et enstemmig landsmøt med på sitt forslag om at "Den økonomiske situasjonen i alle NFUs organisasjonsledd skal gjennomgås i landsmøteperioden. På bakgrunn av dette arbeidet skal det legges frem forslag om eventuell endring av NFUs overføringsmodell til fylkes- og lokallag på landsmøtet 2016."

Både tidligere og nyvalgte medlemmer av landsstyret understreket behovet for at det må holdes et fortløpende og skarpt øye på den økonomiske situasjonen og at man hele tiden ha fokus på nye inntektsmuligheter.

De som vil vite mer

Så fort landsmøteprotokollen er vedtatt av det nye landsstyret, vil den bli lagt ut på NFUs nettside www.nfunorge.org

- Vi har et godt lovverk på opplæringsfeltet. Det er dessverre mange elever med utviklingshemning som erfarer at verken overordnede målsettinger eller lovverket følges i praksis.

Tom Høisveen tok initiativ til uttalelsen om tidlig ultralyd som ble enstemmig vedtatt på landsmøtet.

Om opplæring, ultralyd og flersidig diskriminering

NFUs landsmøte vedtok tre uttalelser. Det var NFU Hordaland fylkeslag som foreslo at det skulle utarbeides en uttalelse om videregående opplæring som ble enstemmig vedtatt. Her understreker utsendingene samtidig sin glede over at kunnskapsministeren har iverksatt programmet "Vi sprenger grenser" – et program hvor det er naturlig å presisere kravene til opplæring og kravene til koordinering på tvers av sektorer og forvaltningsnivå.

Bekymring for ultralyd

- NFU er positiv til bioteknologien når det gjelder mulighetene til å forebygge og behandle arvelige eller livstruende sykdommer, men tar sterk avstand fra at denne teknologien brukes til å sortere ut fostre med funksjonshemninger.

Ovennevnte er hentet fra en landsmøtteuttalelse som ble utarbeidet etter innspill fra utsendinger med Downs syndrom med Tom Høisveen fra NFU Ringsaker lokallag i spissen. De opplever det vondt at det politiske miljøet kan komme til å

bidra til at mennesker med Downs syndrom ikke har livets rett. - Denne holdningen gjør noe med selvbildet og fører til at alle de som har Downs syndrom føler seg mindreværdige og uønsket.

Flersidig diskriminering

- Landsmøtet i NFU ber regjeringen ha fokus på utviklingshemmedes økte risiko for å bli utsatt for utnyttning, vold og misbruk enn den øvrige befolkningen i den varslede stortingsmeldingen om levekår.

I denne uttalelsen minner landsmøtet blant annet om at mennesker med funksjonsnedsettelse ofte har svakere forutsetninger for å forsvare seg mot, unngå – eller å melde fra om uverdige eller ulovlige handlinger. - Mennesker med utviklingshemning er utsatt for såkalt flersidig diskriminering. Norge har skrevet under på FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne og regjeringen har varslet ratifisering av denne. Regjeringen har derfor et særlig ansvar for å sette i gang forskning og tiltak for å forebygge og avdekke utnyttning, vold og

misbruk heter det blant annet i uttalelsen.

De tre uttalelsene er lagt ut i sin helhet på www.nfunorge.org under linken NFUs landsmøte 2012

Jørann på TV

Nyvalgt 3. vararepresentant til landsstyret, Jørann Hansen fra NFU Porsgrunn lokallag ble intervjuet av Empo TV etter å ha blitt valgt – med akklamasjon.

Statsråd-forakt for Stortinget?

- Etter at kommunalminister Liv Signe Navarsete nylig uttalte at hun ikke ønsker at det settes noen grense for antall beboere i bofellesskap for personer med utviklingshemning fikk jeg flere henvendelser fra tillitsvalgte i vårt parti. Det gjorde at jeg valgte å reagere.

TEKST OG FOTO: BITTEN MUNTHE-KAAS

SFAs utsendte møtte en provosert stortingsrepresentant Åge Starheim (FrP) fra Sogn og Fjordane. Han sendte nylig et spørsmål til statsråden om hvorvidt det foreligger en misforståelse eller om hun har valgt å ikke ta hensyn til et enstemmig vedtak i helse- og omsorgskomiteen som i fjor ga uttrykk for at antallet boenheter ved samlokalisering burde begrenses fra to til fem enheter. - Jeg mener det er å vise forakt for Stortinget hvis det er slik at kommunalministeren tilsidesetter en samlet komité som både består av representanter fra de tre regjeringspartiene og alle de andre. Her er det ikke rom for skjønn. Hvis jeg var statsråd, ville jeg aldri våget å forholde meg til noe annet enn det som er ønsket av Stortinget, understreker Åge Starheim.

Stortingsrepresentant Åge Starheim.

Starheims spørsmål

«En enstemmig helse- og omsorgskomite har gitt uttrykk for at antallet boenheter ved samlokalisering burde begrenses fra to til fem enheter.

Statsråden har nylig uttalt at hun ikke ønsker at det settes noen grense. Foreligger det her en misforståelse, eller er det så at statsråden har valgt ikke å ta hensyn til en enstemmig komitéinnstilling?»

Statsråden ser bort fra det enstemmige komité-vedtaket

I sitt svar til stortingsrepresentant Åge Starheim (FrP) ser kommunalminister Liv Signe Navarsete bort fra det enstemmige vedtaket i Stortingets helse- og omsorgskomite om at antallet boenheter ved samlokalisering burde begrenses fra to til fem enheter.

Kommunalministeren viser i stedet til hvor godt Tangerudbakken borettslag i Oslo fungerer med "syv boliger og en personalbase samlokalisert".

Statsråden påpeker samtidig at antallet boenheter vil være en viktig faktor når man skal etablere nye boligløsninger for utviklingshemmede, men at man ikke bare kan se på dette kriteriet. - Som et eksempel på et svært vellykket prosjekt med samlokaliserte boliger for utviklingshemmede, med mer enn fem boliger, kan jeg vise til Tangerudbakken borettslag. Der er

syv boliger og en personalbase samlokalisert. Gjennom tv-serien for noen år siden om beboerne der, tror jeg hele Norge har fått et innblikk i hvor vellykket dette prosjektet har vært, til tross for at det består av mer enn fem samlokaliserte boliger.

Statsråden minner i sitt svar ellers til FAFO som våren 2012 gjennomførte en undersøkelse på oppdrag fra departementet om hvilke faktorer som kommunene legger vekt på når de skal etablere samlokaliserte boliger og bofellesskap for personer som trenger ulike oppfølgings-

tjenester. - Rapporten inneholder også informasjon om kommunenes erfaringer med slike boligtilbud.

I rapporten pekes det på at størrelsen på prosjektene, utforming av bygningene, plasseringen i lokalsamfunnet og beboersammensetning er viktige faktorer for å sikre integrering og normalisering av beboerne. Tjenesteutøvelse og kvalitet på tjenestene, sammensetning av beboere i boligtilbudene, den enkelte brukers mulighet til å velge hvor vedkommende skal bo og vedkommendes tilgang på arbeid og aktivitet på dagtid, er også med på å avgjøre om bofellesskap eller samlokaliserte boliger vil fungere som gode boligløsninger for beboerne.

Jeg er opptatt av at intensjonene om integrering og normalisering skal følges. På bakgrunn av funnene i rapporten og signaler jeg har fått tidligere, har jeg sett behov for å tydeliggjøre føringene om kvalitet og utforming for samlokaliserte boliger og bofellesskap for å kunne få tilskudd fra Husbanken.

Jeg vil derfor sikre at regelverket for

våre tilskuddsordninger utformes på en slik måte at boliger som samlokaliseres ikke får et institusjonsliknende preg, eller at antall samlokaliserte enheter ikke blir for høyt. Jeg er også opptatt av at boligene i størst mulig grad plasseres i ordinære bomiljø og at regelverket utformes slik at det gir klart grunnlag for å avslå søknader om tilskudd til prosjekter med uheldig sammensetning av ulike beboergrupper.

Personer med funksjonsnedsettelser, eller andre med behov for å motta tjenester i hjemmet, er ingen ensartet gruppe. Ønsker og behov er forskjellige fra person til person. Det er derfor viktig at kommunene har et differensiert tilbud til målgruppen. Det bør være en god dialog mellom kommunen, beboer og pårørende for å finne en løsning tilpasset den enkeltes ønsker og behov. Samtidig må vi ikke glemme kommunenes ressursituasjon, og at hensynet til ansatte også må være en del av vurderingen, skriver statsråd Liv-Signe Navarsete.

Statsråd Liv-Signe Navarsete.

- Jeg synes det er svært uforståelig at kommunalminister Liv-Signe Navarsete ikke tar sterkere hensyn til det enstemmig helse- og omsorgskomiteé er kommet fram til i denne saken.

Starheim sier i en kort kommentar til statsrådens svar at han nå vil ta saken opp med partiets representanter i helse- og omsorgskomiteen.

Statsråden er på tynn is

- Det er svært positivt at kommunalministeren vil stramme inn retningslinjene til Husbanken slik at prosjekter som bryter med reformens målsettinger nektes tilskudd og finansiering med statlige midler.

NFUs forbundsleder, Jens Petter Gitlesen, minner i en kommentar til Liv-Signe Navarsetes svar til stortingsrepresentant Åge Starheim om at den eneste perioden det har vært en viss kontroll på bofellesskapenes størrelse, var etter reformen. - Den gang var det klare grenser. Årsaken til at det ikke har vært samme utvikling av kommunale institusjoner i Sverige som i Norge, er fordi man i vårt naboland har forskriftsfestet at det maksimalt skal bo fem personer i bofellesskap.

Gitlesen fortsetter: - Pr. i dag har Regjeringen, Kommunal- og regionaldepartementet og Husbanken fokus på fremveksten av institusjoner her i landet. Om et år eller to derimot - vil fokuset være et annet. Uten et klart regelverk med en maksimumsgrense, vil historien gjenta seg og institusjonsomsorgen oppstå på nytt. Det er oppsiktsvekkende om en statsråd velger å trosse en enstemmig innstilling i Stortinget - der man nettopp har innsett dette. I parlamentarismen forholder det seg motsatt. Stortinget bestemmer og statsråden utøver Stortingets syn.

FAFO-rapporten

Gitlesen kommer samtidig inn på rapporten om bofellesskap som Kommunaldepartementet bestilte av FAFO. Han mener at Liv-Signe Navarsete åpenbart må ha lest rapporten feil. - Rapporten inneholder noen intervjuer, først og fremst med forvaltere og tjenesteytere i fem utvalgte kommuner. Den forteller ikke noe

om tilstanden i store bofellesskap, og inneholder heller ingen analyse av kvalitet. Det påpekes at det kan være positive forhold ved store bofellesskap og at beboerne der kan trives. Dette er det ingen grunn til å betvile. Både nasjonal og internasjonal forskning viser samtidig at store bofellesskap gjennomgående er preget av mer mistrivsel og lavere kvalitet enn mindre boenheter.

NFUs forbundsleder minner om at reformens målsetning er at mennesker med utviklingshemning i størst mulig grad skal bo som andre. - Det å henvise til et underholdningsprogram om Tangerudbakken er useriøst. Statsråden bør i stedet bygge på forskningen som sier noe om kvalitet i bofellesskapene. Den siste rapporten fra Høgskolen i Nord-Trøndelag handler om to bofellesskap i Namsos. Forskernes viktigste konklusjon i denne rapporten er at bofellesskapene bør omfatte maksimum seks personer, presiserer Jens Petter Gitlesen.

Jacobs jobb i slaktetiden

Jacob Holand holder orden på årslammene når de ankommer "fjøset" på Nortura.

- Jobben Jacob gjør handler ikke om sysselsetting, men om rent verdiskapende arbeid, sier driftssjef Stein Terje Moen.

I skrivende stund er det høst – og tid for å samle tusenvis av sau og lam som i månedsvis har levd herrens glade dager på fjellbeite. Nå er det også høysesong for fåriskål – nordmenns ubestridte livrett. Og snart går vi mot jul – og tusenvis av årslam må bøte med livet for å dekke den stadig større etterspørselen etter pinnekjøtt.

TEKST OG FOTO: BITTEN MUNTHE-KAAS

I skrivende stund spiller Jacob Holand samtidig en viktig rolle når lammene ankommer Nortura slakteri i Gol på sin siste reis fra friheten i fjellet. I september og oktober jobber han alltid i "fjøset". Her sørger han for å holde orden på sau og lam for så å sende dem innover på rekke og rad til avdelingen der deres endelige skjebne skal besegles.

Resten av året jobber 34-åringen i Norturas ullavdeling samme sted. Her stapper han ullet som først klassifiseres og deretter sendes på samlebånd til sine respektive kasser som så skal klargjøres for pressing. Det er også hans jobb til en hver tid å sørge for at gulvet på avdelingen holdes rent for ullrester. Dette er viktig – blant annet med tanke på at de tolv ansatte på avdelingen håndterer så mange som 16 forskjellige typer ull i samme rom – der hver sort må holdes strengt atskilt.

Startproblemer

Driftssjef Stein Terje Moen viser i en samtale med SFA til at Jacob har jobbet på Nortura i 14 år nå. - Han kom hit i forbindelse med utplassering på videregående skole, og jobbet først på slakteriet. Men det fungerte ikke så godt. Deretter skulle han prøve seg hos oss. Jacob hadde den gangen med seg sin assistent fra skolen – som skulle sjekke og kontrollere at han utførte de ulike oppgavene som han skulle. Problemet var at han likte dårlig å ha en etter seg som skulle fortelle ham hvordan og hva han skulle gjøre.

Det hele endte kort fortalt med at assistenten sluttet. Bedriften tok da kontakt med den interkommunale attføringsbedriften Vinn AS i Hallingdal, og Jacob fikk tilbud om Arbeid med bistand for å få kartlagt hvilke oppgaver han kunne mestre på egen hånd. Det tok ikke konsulentene mer enn tre dager å få det klarlagt.

Forvandlingen

Stein Terje Moen legger ikke skjul på at han på dette tidspunkt hadde liten tro på at opplegget kom til å fungere. - Jeg tok Jacob inn på kontoret der jeg spurte og fikk forsikrin-

ger om at han fortsatt ønsket å være hos oss. Deretter fikk han en ukes prøvetid, et stemplingskort og følgende beskjed: "Nå er du en av gutta – og nå må du vise hva du duger til!"

- *Hva skjedde?*

- Fra den dagen ble alt annerledes. Jacob gjorde alt han fikk beskjed om og har gjort det siden – selv om han i likhet med oss andre har sine gode og dårligere dager. Det var imponerende å se hvor fort han lærte – når han bare fikk repetert det han skulle noen ganger. Og det han først lærer – det glemmer han ikke. Han er dessuten svært sjelden syk og fraværende av andre årsaker – og legger ikke skjul på hvor stolt han er av jobben sin!

Forstår Jacobs reaksjon

Driftssjefen gir uttrykk for at han i et-tert tid kan forstå Jacobs reaksjon da det floket seg til. - Ingen av de andre gutta på avdelingen hadde noen som gikk etter seg og kontrollerte det de skulle gjøre. For Jacob var det å få stemplingskort som de andre også veldig viktig. Han ville bli

behandlet som dem – og selv om han har litt andre oppgaver, er det noe alle respekterer hundre prosent. Og la det være sagt og presisert: Vi merker det godt – de få gangene han ikke er på jobben!

På spørsmål om hva slags lønn Jacob får, svarer Moen at han i tillegg til sin pensjon fra NAV får en timelønn på 30 kroner fra bedriften. - Det betyr også mye for Jacob at jeg både sender hans og de andres timelister til lønningskontoret – som deretter sørger for at alle får utbetaling samtidig.

Inkludert i arbeidsmiljøet

Stein Terje Moen ser litt uforstående ut når SFAs utsendte spør om Jacob er godt sosialt inkludert på jobben. - Det hadde ikke fungert ellers, svarer han. - På denne avdelingen er vi tolv ansatte – som alle arbeider i samme rom. Jacob har vært her lengre enn de aller fleste og har sin selv-sagte plass i miljøet. Han deltar i alt sosialt samvær – fra julebordet til kaffen og kaken på fredagene. Det eneste han ikke er med på, er kurset for ullklassifisørene. Det ville heller ikke fungert, for Jacob

blir fort rastløs og kan ikke fordra å sitte stille i timesvis. Han trives best med litt "action". Nettopp derfor passer fjøsjobben i slaktetiden så godt. Der skjer det noe hele tiden. Den har han hatt i mange år og er noe han virkelig mestrer.

Ren vinn-vinn-situasjon

- *Er Jacob den eneste arbeidstakeren dere har med funksjonsnedsettelse?*

- Han er den eneste på vår avdeling – og med tanke på jobben han gjør, har vi bare plass til en også. Hovedoppgaven her er som tidligere nevnt å klassifisere ullen som kommer inn. Det krever fagbrev og er dermed en oppgave som ikke kan overlates verken til Jacob eller andre ufaglærte. Det å ha ham ansatt er likevel en ren vinn-vinn situasjon for bedriften. Han er for det første en ansvarsfull arbeidstaker. Det han gjør er dessuten rent verdiskapende arbeid, understreker Stein Terje Moen.

I alt 16 ullkvaliteter klassifiseres og sorteres på ullavdelingen. Jacob stapper hver sort som kommer på samlebandet i store kasser.

Viktig møte i UD

NFUs forbundsleder Jens Petter Gitlesen, leder av Internasjonalt utvalg, Helene Holand og bistandsrådgiverne Jenny Schaanning og Helene T. Strøm-Rasmussen var nylig på møte i Utenriksdepartementet. Med seg hadde de direktør i Inclusion International, Connie Laurin-Bowie.

TEKST: HELENE T. STRØM-RASMUSSEN

Politisk rådgiver, Unni Berge.
(Foto: Zero Emission Resource Organisation)

De ble møtt av utviklingsministerens politiske rådgiver, Unni Berge, og hennes seniorrådgiver, Tor Haug.

NFU hadde bedt om møtet for å få forsikringer om at personer med utviklingshemning ikke blir glemt i norsk bistand. Bakgrunnen var en evaluering som Norad har foretatt om hvorvidt norsk bistand har ivaretatt funksjonshemmedes rettigheter i perioden 2000-2010. Evalu-

eringsrapporten som ble presentert tidligere i år, viser (slik vi har omtalt i SFA 3/12) at få prosjekter inkluderer funksjonshemmede, og at personer med utviklingshemning er aller dårligst ivaretatt. Dette skjer til tross for at barn med utviklingshemning og deres mødre er blant de fattigste og mest marginaliserte gruppene i mange utviklingsland.

Utsendingene fra NFU understreket samtidig at hvis FNs tusenårsmål (åtte konkrete mål for bekjempelse av fattigdom, red.anm.) skal nås innen 2015, må funksjonshemmede bli inkludert i norsk bistand. - Vårt land forplikter seg til å inkludere alle mennesker i internasjonalt samarbeid og utviklingshjelp når Norge ratifiserer Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne neste år. Vi ønsker at UD, Norad og andre bistandsaktører bruker NFUs ekspertise på inkludering og brukermedvirkning og lar oss være vaktbikkje i dette arbeidet, påpekte Helene Holand.

Egenandelen

NFU må i dag stå for 10 prosent av den bistanden vi gir. Egenandelen kreves av alle medlemsorganisasjonene i Atlas-alliansen. Jens Petter Gitlesen viste til at Atlas-alliansen frem til nå har fått sin egenandel dekket gjennom midler fra TV-

aksjonen i 2002. - Disse midlene er nå brukt opp. Egenandelen kan heller ikke dekkes inn med nasjonale midler. Hvis egenandelskravet ikke endres, vil NFUs solidaritetsprosjekter gå en usikker fremtid i møte. Selv med vårt lille budsjett er NFU blant de største i verden på bistand til organisasjoner som jobber for rettighetene til personer med utviklingshemning og deres familier. Blir NFUs bidrag kuttet, vil det få konsekvenser for en allerede marginalisert gruppe mennesker. Vi ønsker derfor at Norad fullfinansierer vårt solidaritetsarbeid, påpekte NFUs forbundsleder.

Inclusion International

Arbeidet til Inclusion International var også et tema på møtet. Denne globale paraplyorganisasjonen for mennesker med utviklingshemning består av 200 medlemsorganisasjoner fordelt på 115 land. Connie Lauren-Bowie understreket behovet for at organisasjonen i større grad må bli anerkjent og gis støtte til sine globale prosjekter. Inclusion International har laget flere globale rapporter. Den siste lanseres i oktober og er et resultat av en global kampanje som tar utgangspunkt i artikkel 19 i FN-konvensjonen om "Living in the Community".

Lederen av Inclusion International viste samtidig til at det neste globale prosjektet skal handle om artikkel 16 og retten til selvbestemmelse med fokus på blant annet kjønnsproblematikk, seksuelle overgrep og familiens rolle. - Disse rapportene gir et unikt innblikk i dagens situasjon for utviklingshemmede og blir flittig brukt i globalt, nasjonalt og lokalt lobbyarbeid. Med ekstra midler vil vår verdensomspennende paraplyorganisasjonen kunne bli en enda sterkere forkjemper for utviklingshemmede internasjonalt, presiserte Connie Laurin Bowie.

Unni Berge hadde få spørsmål og tilbakemeldinger til NFUs utsendinger, men lovte å bringe det som var kommet fram på møtet, videre til utviklingsminister Heikki Holmås.

Langveisfarende på NFUs landsmøte

Tre gjester fra NFUs partnerorganisasjon **Guardians' Federation for Persons with Intellectual Disabilities (GFPID)** i Nepal deltok på NFUs landsmøte. **Yadav Prasad Shrestha** og **Manohar Lal Bajaracharya** er styremedlemmer i GFPID og har begge en sønn med Downs Syndrom. **Resma Karki** er en ung jente på 19 år som er medlem i den nyetablerte medlemsorganisasjonen der alle medlemmene har utviklingshemning.

De nepalesiske gjestene spiste lunsj hjemme i leiligheten til Marianne Moen.

TEKST OG FOTO: HELENE T. STRØM-RASMUSSEN

Da de langveisfarende landet på Gardermoen, hadde de allerede vært i Stockholm og Örebro for å delta på en konferanse i FUB – Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning. Dette var deres første besøk i Europa. De tre gjestene hadde et hektisk program i Norge i forkant av NFUs landsmøtet på Gardermoen. På Litteraturhuset i Oslo møtte de Marianne Lillemoen og Tove Britt Henriksen. Mens Marianne deltok i en lesegruppe, fikk gjestene informasjon av Hanna Bovim Bugge i Leser Søker Bok i samme hus der det jobbes med å gjøre bøker tilgjengelig for alle. Deretter fortalte Tove Britt om jobben sin som fritidskonsulent i Oppgård kommune og hvordan aktiviteter for personer med funksjonshemninger blir tilrettelagt der.

Siden gikk veien hjem til Marianne som hadde invitert til lunsj. De siste fem årene har hun bodd i egen leilighet på Kolbotn. Gjestene fra Nepal lot seg både imponere over Mariannes selvstendighet og den fine leiligheten hennes. Deretter gikk turen til Gardermoen og den forberedende samlingen for landsmøteutsendinger med utviklingshemning og deres ledere.

De tre nepaleserne observerte både det som skjedde og hvordan Helene Holand og Ragna Langlo (Bikko) ledet det forberedende kurset. Både Manohar og Yadav ga i etterkant uttrykk for at de opplevde dette som spesielt interessant og lærerikt. De fortalte at dette kurset står i sterk kontrast til hvordan landsmøter i deres egen organisasjon GFPID blir organisert. Der har personer med utviklingshemning verken stemmerett eller plass i styret.

Sterk tale

Manohar, Yadav og Resma var deretter observatører under hele NFUs landsmøte. De fikk alt oversatt av profesjonelle tolker. Under fredagens åpningsseremoni holdt Yadav en sterk tale der han fortalte hvordan foreldre med barn med utviklingshemning i Nepal sliter med å bli hørt og få respekt. – Barna får verken opplæring, utdanning eller helsetilbud og blir i stor grad oversett av myndighetene og samfunnet generelt. Noen barn blir overlatt til seg selv. Det finnes også eksempler på mødre som har tatt sitt eget liv for å slippe unna den vanskelige situasjonen, sa Yadav.

Valgkomiteens innstilling og selve valgprosessen på landsmøtet gjorde også inntrykk på de nepalske gjestene. Valg er en omfattende prosess i GFPID – som har hele 17 styremedlemmer. De tre utsendingene fikk også i denne sammenhengen nyttige innspill.

Møte hos EMPO

Besøk hos Empo TV og omvisning av avdelingsleder Lene Krogsrud stod også på programmet. Yadav ble intervjuet av Mattias Damsgaard Woodson. Dette innslaget kan ses på www.empo.no. Et besøk for å se verkstedet og de fine produktene som lages for salg i butikken Balder Tekstil i Oslo ble det også tid til før Resma, Yadav og Manohar dro hjem for å formidle det de hadde sett og opplevd til resten av styret og lokalforeningene i GFPID.

En dytt bort fra to med brunost

Forlaget Cappelen Damm har nylig utgitt to bøker for de mange av oss som av og til kan trenge en dytt bort fra de to med brunost i matpakken eller lunsjboksen, men mangler ideene.

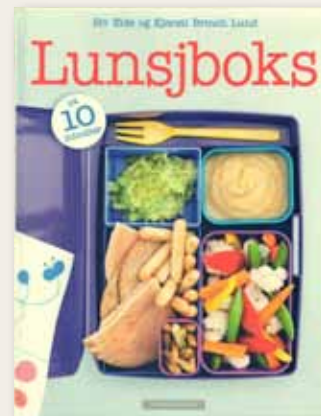
I både "Matpakka. I Barnehagen. På skolen. På tur" av Marit Røttingsnes Westlie og Øystein Westlie og "Lunsjboks" av Siv Eide og Kjersti Brinch Lund får vi gode råd om hvordan vi kan lage spennende, sunn og fargerik spise til barna. Personlig synes jeg forfatterne her snevner inn målgruppen unødig. Her er det gode ideer å hente for alle aldersgrupper.

De fire forfatterne påstår at det tar kort tid å lage denne maten – som de mener alle kan klare i den travle morgenstunden. Selv om ingen av oppskriftene er spesielt vanskelige og forfatterne absolutt ikke mener det, risikerer de nok likevel å gi en del foreldre i tidsklemma dårlig samvittighet. Jeg kan ikke se meg selv en travle morgenstund ta fram pepperkakeformene og dandere fiskepudding som pålegg formet som stjerner,

mann- og konefigurer på den hjemmebakte brødsleven. Og hvem av oss vanlige dødelige har vel tid eller overskudd på denne tiden av døgnet til å tre frukt på snor eller fylle den røde hjertematboksen med "Just for you" på med hjertebrødslever? Eller som forfatterne anbefaler – å fylle lunsjboksen med variert og fargerik spise – med mange småretter..!

Men – bortsett fra ovennevnte hjertesukk over i hvert fall egen utilstrekkelighet, er begge disse bøkene et oppkomme av kreative oppskrifter med rene råvarer og ingredienser det er enkelt å få tak i – som garantert får både barn, unge og voksne til å glede seg til å åpne matboksen eller matpakken.

bmk

«Lunsjboks på 10 minutter»

Siv Eide og Kjersti Brinch Lund
Cappelen Damm 2012

«Matpakka»

Marit Røttingsnes Westlie
og Øystein Westlie
Cappelen Damm AS
2. opplag 2011

Småstoff

Statsbudsjettet

Det er liten grunn til å endre stemningsleie som følge av regjeringens forslag til statsbudsjett for 2013. Sammenlignet med tidligere års budsjett, er det lite, om noe, som går i vesentlig feil retning. Til gjengjeld er det ikke så mye som går i positiv retning heller.

Les den omfattende orienteringen på www.nfunorge.org

VTA

– Det er positivt at varig tilrettelagt arbeid er skilt ut i eget kapittel i forslaget til statsbudsjett, men ellers er det lite nytt i politikken overfor utviklingshemmede, sier NFU-leder Jens Petter Gitlesen til Fagbladet. Han er derimot skuffet over at ordningen med funksjonsassistent fortsatt forbeholdes personer med fysisk funksjonsnedsettelse. I praksis gjelder det også arbeidsreiser, en prøveordning som regjeringen i statsbudsjettet foreslår å gjøre permanent. – Det er positivt for dem ordningen treffer. Men det gjelder å få utviklingshemmede inn der, fastslår Gitlesen.

Nytt ansikt i SAFO

Det er alltid spennende å begynne i ny jobb. 12. september var jeg på plass som daglig leder i SAFO. Sammen med en flott NFU-gjeng, har jeg nå kontor i Folketeaterbygningen. Mitt første større møte i Safo-rollen ble NFUs landsmøte. Det var en god start.

Og så er det vanlig høflighet å presentere seg når man er ny: Jeg vokste opp i Nordfjord, reiste til Oslo for å ta sosialhøgskolen, og har nå bodd lenger i Oslo enn på Vestlandet.

Attføringsarbeid fra ulike ståsteder var lenge min karriere, før jeg ble byråkrat i Justisdepartementet. Derfra begynte jeg i Norges Handikapforbund (NHF) i 2007.

Innsikten i de politiske prosessene som en får av å jobbe i et departement, er svært nyttig og relevant når en arbeider i organisasjoner med sterk interessepolitisk tradisjon. I NHF var interessepolitikk min oppgave, og arbeidsliv et av mine ansvarsområder.

Utfordringene som mennesker med funksjonsnedsettelser kan stå overfor, har jeg fått mange innblikk i, både gjennom attføringsarbeid og ikke minst i NHF. Kampen for å kunne delta i samfunnet på lik linje med andre, utkjempes hver dag. Det gjelder foreldre som kjemper for barnas tilbud i skole og fritid, og det gjelder unge som har en langt mer krevende utdanningstid enn andre. For mange handler det om å få seg jobb som andre.

Interessepolitikk dreier seg i stor grad om å bli hørt. Og i det arbeidet finnes mange konkurrenter. Næringslivet, arbeidstakergrupper, bistands- og miljøorganisasjoner og mange andre interessegrupper står i kø for å bli hørt. Hvis man ikke har en tydelig stemme inn i politiske prosesser, risikerer man å bli glemt. Derfor er organisasjonene til mennesker med funksjonsnedsettelser viktige.

«Så hva er SAFO i dette terrenget», har noen spurt meg. SAFO er et forum der organisasjoner med felles ideologisk grunnlag samarbeider. Organisasjone-

Vigdis Endal

ne er NHF, NFU og Foreningen Norges døvblinde (FNDB). De jobber for hver sine hovedmålgrupper, men har et felles utgangspunkt: Likeverd og likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne.

Og hva konkret gjør SAFO-organisasjonene? De skaffer representanter til arbeidsgrupper, referansegrupper, brukerfora, dialogmøter og andre arenaer. Slik har organisasjonene til sammen flere å spille på enn det enkeltorganisasjonene kan make. SAFO-samarbeidet er viktig i dialog med myndighetene. Når flere organisasjoner står sammen interessepolitisk, står vi sterkere. Myndighetene ønsker å forholde seg til «paraplyer», og samarbeidet gir oss tilgang til flere arenaer.

Regionalt foregår det i tillegg mye samarbeid om opplæring av brukerrepresentanter.

Dette ønsker jeg å vite mer om. Derfor vil jeg i år reise rundt og lære om SAFO-samarbeidet i regionene. Og der gleder jeg meg til å treffe flere NFU-ere!

VIGDIS ENDAL
DAGLIG LEDER I SAFO

Hedmark

NFU Hedmark fylkeslag arrangerte familiehjelg i Hamar nylig. Der fikk foreldrene også faglig påfyll. NFUs tidligere forbundsleder Helene Holand holdt både foredrag om arbeid og ferie og fritid, mens May Stenersen Lund oppdaterte dem på "Den nye vergemålsloven".

Sogn og Fjordane

NFU Sogn og Fjordane fylkeslag inviterer til sin årlige familiehjelg fra 27. til 28. oktober. Her blir det aktiviteter for barna og kurs for foreldre og tillitsvalgte. Voksne deltakere over 16 år med utviklingshemning får tilbud om kurs i bruk av bildebehandling på data. Deltakerne på tillitsmannsamlingen kan glede seg til forelesning av daglig leder ved NAKU, Cato Ellingsen, som skal snakke om "Inkludering og deltaking – fra utopi til røyndom".

Hele programmet er lagt ut på www.nfunorge.org/sf

Boligplaner i Rygge

NFU Østfold regionlag gir i sitt nyhetsbrev på www.nfunorge.org/ostfold uttrykk for håp om at fem familier i Rygge kommune som har gått sammen og kjøpt tomt for bygging av leiligheter til sine familiemedlemmer med utviklingshemning får en god og positiv planperiode. Planlegging er i full gang, og familiene vurderer nå organiseringsform, hva man skal søke om, finansieringsordninger osv.

Boligplaner i Halden

Nærmere 10 familier i Halden gjør det samme som i Rygge. Her er det nå nedsatt en gruppe som vurderer tomter, undersøker finansieringsformer og om noen kan bygge sammen (det understrekes at det selvsagt kun skal være noen få boenheter samlokalisert, red.anm). I Halden har man for øvrig ingen samlokalisering av flere enn fire boenheter, som for øvrig var intensjonene i reformen og nå fremheves av NFU som et eksempel til etterfølgelse

Finansieringsformer

NFU Østfold regionlag har utarbeidet et notat for medlemmer om finansieringsmuligheter i forbindelse med kjøp og bygging av egen bolig. Jørn Nilsen kan kontaktes på telefon 9523 2330 for mer informasjon.

Tegn til tale

Leder av NFU Sør-Trøndelag fylkeslag, Nina Braadland, var nylig i Cape Town i Sør-Afrika der hun deltok på verdenskongressen om Down syndrom. Her holdt hun et innlegg med tittelen "Signs-to-Speech – a way to the spoken word".

Kulturhelg nr. 41

NFU Møre og Romsdal fylkeslags årlige Kulturhelg ble arrangert for 41 gang i Molde nylig. Et av formålene med dette tiltaket er at deltakerne skal få prøve ut nye aktiviteter, for kanskje å finne ut noe de ønsker å fortsette med når de kommer hjem.

De 165 deltakerne hadde ni ulike kurstilbud å velge mellom. Arrangørene skriver i en mail til SFA at de dyktige og engasjerte kursledere fortjener ros for sitt store engasjement, og for at de stiller opp år etter år for NFU.

Kursdeltakerne er fra 13 år opp oppover med stor aldersspredning. Mons Vågenes fra Valldal var årets eldste kursdeltaker med sine 79 år. Han har deltatt på Kulturhelga hvert år, og har den faste opplevelsesdagen på Romsdalsmuseet som sin favorittaktivitet.

Dato for NFU Møre og Romsdal fylkeslags Kulturhelg i 2013 er allerede fastsatt til dagene 6.-8. september.

Sør-Trøndelag

NFU Sør-Trøndelag markerer 40-årsjubileum i Orkan-ger i disse dager. Det ble dannet ni lokallag i 1972 som den gang het foreldreforeninger. Følgende lokallag jubilerer i år:

Hitra og Frøya, Orkdalen, Oppdal og Rennebu, Støren og Gauldal, Trondheim, Røde Kors Dagheim, Klæbu, Margrethehaugen, Røros og Haltålen. Noen av disse lagene er fortsatt aktive!

Ressursgruppa og pårørende jobber sammen om et oppfølgingskurs i brukerinnsflytelse og brukervedvirkning. Det første kurset ble arrangert på fylkeslagets årsmøte i mars. 40-års jubileet skal også markeres med festmiddag på Bårdshaug herregård.

Vi gratulerer!

Dansegalla

NFU Herøy lokallag og Sande og Herøy Frivilligsentral arrangerte dansegalla på Herøy kulturhus nylig - der Stine Nilsen Band og Merkesteinane sørget for underholdningen.

Mitt liv

NFU Østfold regionlag arrangerte nylig helgekonferanse for medlemmene om "Mitt liv" - med fokus på den enkeltes grunnleggende verdier, personlige forhold og hvordan dette kan og blir ivaretatt i min livssituasjon". Her holdt spesialprest i Borg bispedømme, Tor Ivar Torgauten også foredrag om "Utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse".

Vi blir flere

Medlemstallet i NFU øker. I september i år var vi 151 flere medlemmer enn på samme tid i fjor.

Celine-saken i Tvedestrand

- Den sentrale problemstillingen i spørsmålet om Tvedestrand kommunes nye avlastningstilbud til Celines foreldre, er vel om det er faglig forsvarlig for denne brukeren.

6 Tvedestrand på ville veier

Kommunen trosser fagfolks advarsler

- I slutten av februar i år fikk vi først en telefon, deretter et brev om at Tvedestrand kommune hadde sagt opp avlastningsplassen ved Sandnes ressurscenter i Risør for vår datter som har Angelman syndrom, epilepsi og adferdsproblemer. Vedtaket ble gjort uten at kommunen hadde informert eller innhentet informasjon om Celine fra oss, 1. linjetjenesten eller habiliteringstjenesten.

TEKST OG FOTO: BITTEN MUNTHE-KAAS

Celine har Angelman syndrom. (Foto: Privat)

- Syvåringens foreldre, Monika Jeanette Johansen og Christer Flatner Myhre, forteller over et vedtak ble fattet uten at familien fikk være med i prosessen. - Det skjedde i kjølvannet av budsjettbehandlingen for 2012 som et av kommunens innsparringstiltak. For oss betyr det at

og godt - som har alt å si for oss foreldre. De ansatte på Sandnes har den spisskompetansen som skal til. Celine har, i kjølvannet av det forutsigbare opplegget der, utviklet seg til å bli en trygg jente som har utviklet seg nye siden hun fikk tilbud der i 2010. De ansatte har også kompetanse i Alternativt supplerende kommunikasjon (ASK) som gjør at hun blir forstått. De nysatte i Tvedestrands avlastningstilbud må først lære hvordan de skal kommunisere med henne.

Foreldrene er også sterkt kritiske til at kommunen velger å se bort fra de skriftlige erklæringene fra alle faginstanser som kjenner Celine og vet hvordan de skal forholde seg til datterens store og sammensatte behov. - I erklæringene kommer det klart fram at vedtaket både er uforvarlig, uakseptabelt medisinisk og uenkelig overfor både Celine og oss som familie. Vår datter har nå (i slutten av august, red.anm) hatt et avlastningstilbud ved Sandnes ressurscenter to ganger pr. måned i tillegg til fire uker om sommeren i snart to år. Her har hun gravids falt til ro og stortrives. Dette har i sin tur har gitt hele familien et helt nytt liv, sier foreldrene.

Uteareal

Overgangen fra barnehagen til skole var en tøff pakking for Celine, familien og andre involverte. I dag går hun i første klasse på Tvedestrand skole på en avdeling for barn med behov for spesielt tilrettelagt

Disse pasientene er veldig sensitive angående store forandringer både i forhold til hennes nærmiljø og situativt. Forandringene betyr vanligvis mye stress for pasienter med dette syndromet og kan påvirke hennes epilepsi og utvikling. (Thorsten Alfons Gertner, overlege dr. med. Sørlandet sykehus HF)

Samfunn for alle nr. 4/2012

Tvedestrand på ville veier 7

Angelmans syndrom

Angelmans syndrom innebærer blant annet alvorlig grad av utviklingshemning, forsinket fin- og grovmotorisk utvikling, ustøhet, mangelfullt utviklet talespråk, epilepsi, unormalt søvnmønster, høyt aktivitetsnivå, særegent adferdsmønster og karakteristiske ansiktsstrekk.

(Utdrag fra Frambu sine sider om syndromet på www.frambu.no)

Tilvenning til nye situasjoner og miljøskifter er ikke lett for barn med Angelman syndrom. Ting tar lang tid. Selv små forandringer i hverdagen kan bety store adferdsmessige utslag. Habu vil påpeke at det ikke synes som Tvedestrand kommune har tatt tilstrekkelig hensyn til denne problematikken når det gjelder valg av tidspunkt for oppsigelse av avlastningstilbudet.

(Anne May Bratlie, spesialpedagog i habiliteringstjenesten)

Monika Jeanette Johansen og Christer Flatner Myhre.

umag bruk av tvang. På Sandnes ressurscenter har hun stor bevegelsesfrihet. Her er det gode og store arealer både ute og inne, der syvåringen kan leke relativt fritt med to par øyne på seg - uten forfølging. Oppfølgingsenheten i Tvedestrand argumenterer med at barna i den kommunale avlastningsboligen vil få tilgang til svømmehall, idrettsplassen i nærmiljøet

og den offentlige badeplassen i sentrum. Her er det imidlertid mange andre barn, stor aktivitet og et høyt lydnivå. Celine er som andre barn med Angelman syndrom både vår for lyder, har et dårlig talespråk og forstår ikke sosiale spilleregler. Hun kommer fort i konflikt slike steder.

Ut fra tilgjengelige opplysninger så er stedsvalg samt hus (den nye avlastningsboligen i Tvedestrand, red. anm.) ikke akseptable for Celine og hennes utfordlingsbehov. (Marie K. Strøm-Olsen, overlege/barnepsykiater, Sørlandet sykehus HF)

Vi vil - med tanke på nylig overgang barnehage/skole og oppstart ved Sandnes ressurscenter, fraråde at Celine får enda en ny arena å forholde seg til. (Trude Aasbe Svendsen, spesialpedagog ved Tvedestrand skole der Celine nå går i 1. klasse)

"Bli-kjent"-fasen

Foreldrene mener også at kommunen i liten grad har tatt hensyn til at overføring av barn som Celine til et nytt tilbud krever en lang overlappings- og "bli kjent"-fase for å unngå stagnasjon i utvikling og dermed tilbakegang. Overlege og barnepsykiater Marie K. Strøm-Olsen ved Sørlandet sykehus HF skriver det så sterkt i sin erklæring som at: "Hvis Celine går tilbake i funksjon, så vil Tvedestrand kommune på sikt risikere at hun får et langt større omsorgsbehov når hun blir eldre enn det en nå ser konturene av etter halvannet år på Sandnes ressurscenter". Strøm-Olsen oppfordrer også kommunen til å prioritere Celines behov og utvikling foran økonomiske faktorer slik situasjonen er pr. i dag.

Tung tid

Kommunens brev til foreldrene om oppsigelsen av avlastningsplassen på Sandnes er datert 20. februar. Her gis det riktig nok uttrykk for at "det er ønskelig at det opprettes et samarbeid med foreldre, Sandnes Ressurscenter og andre aktuelle samarbeidspartnere for tilbakeføring av barn til Tvedestrand for å ivareta Celines og familiens behov best mulig". Men siden har det vært få representanter fra kommunen som har besøkt Sandnes ressurscenter for å bli kjent med jenta og lære hvordan de best skal ivareta hennes behov. Både foreldrene og fagfolkene rundt syvåringen har forgiveis påpekt at et halvt års overgang til et nytt avlastningstilbud er altfor kort tid. Alle er enige om at hun ikke på noen måte er klar for en overføring allerede fra 1. september.

Fylkesmannen

Foreldrene har klaget over vedtaket som er avslått i kommunens klagevalg. Klagen er i skrivende stund til behandling hos fylkesmannen som ikke var ferdig da SFA gikk i trykken.

Christer Flatner Myhre og Jeanette Johansen er uansett enige om at de vil

Samfunn for alle nr. 4/2012

Oppslaget om Celine-saken i SFA4-12

Det skriver Jan Fridthjof Bernt, professor i offentlig rett ved Universitetet i Bergen, i en kommentar til SFA etter å ha lest artikkelen i forrige utgave (4/12) om Tvedestrand kommunes nye avlastningstilbud til syv år gamle Celine med Angelman syndrom.

Bernt stiller to tilleggsspørsmål: - Det ene er om saksbehandlingen var forsvarlig. Her kan det se ut som om man bare har truffet et vedtak om omlegging uten først å informere og gå inn i samtale med

foreldrene. Det må i tilfelle anses som en klar feil av to grunner: Den ene er at det er foreldrene som kjenner barnets tilstand og reaksjonsmønster best, og som derfor må høres når det skal tas stilling til om det er forsvarlig med en slik forandring. Det andre er at det selvsagt må vurderes hva denne omleggingen betyr for foreldrenes omsorgsfunksjon, om denne blir vanskeliggjort på en måte som vil innebære at barnet får en mindre god omsorg, eller som påfører foreldrene urimelig

merbelastning.

Bernt minner om at dette er feil som vil kunne rettes opp av fylkesmannen ved klagebehandlingen. - Hvis dette ikke gjøres, eller fylkesmannen ikke er villig til å gå inn i og vurdere disse sidene av saken på en forsvarlig måte, er klage til Sivilombudsmannen et nærliggende alternativ, mener professor Jan Fridthjof Bernt.

Ridder av St. Olav

Ved en tilstelning i Helsedirektoratet nylig ble tidligere avdelingsdirektør Lisbeth Myhre i avdeling for rehabilitering og sjeldne tilstander meget, meget vel fortjent utnevnt til Ridder av St. Olav for sin betydelige innsats for mennesker med sjeldne funksjonshemninger.

Vi gratulerer!

Nettbrett

Nettbrettet har bidratt til å øke motivasjonen til teknologiinteresserte Torstein, og gitt ham en undervisningsform han mestrer og har utbytte av. Og som en liten ekstrabonus gir nettbrettet økt status i skolegården for den unge gutten som har en moderat hjerneskade og går på Skjervøy videregående skole i Nord-Troms. Les reportasjen om Torstein på www.statped.no

Tvang på skolen

NFU kjenner til en del tilfeller der helse- og omsorgstjenestelovens regelverk for bruk av tvang og makt brukes feilaktig i skolen. Et skoletilbud er imidlertid ikke en omsorgstjeneste, og helse- og omsorgstjenesteloven gjelder dermed ikke her. Tvang og makt i skolen reguleres først og fremst gjennom opplæringsloven og straffeloven. Nå har Fylkesmannen i Oppland kommet med en redegjørelse om nettopp dette. Den er lagt ut på www.nfunorge.org

Eksempelsamling

NAKU (Nasjonalt kompetansesenter om utviklingshemning) har nylig kommet ut med en samling med eksempler på personer med utviklingshemning som får gode tilbud på de fleste relevante livs- og tjenesteområdene. Les mer om eksempelsamlingen på www.nfunorge.org Den er for øvrig lagt ut i sin helhet på www.naku.no

Fosterdiagnostikk

- Vi sitter fremdeles fast i to destruktive forestillinger: Forestillingen om det normale og om det ideale, hevder sosiologen Lars Grue. I et innlegg på www.neitilsortering.no trekker han linjene fra tidligere tiders idealer og normalitetstanker til dagens fosterdiagnostikk og kosmetisk kirurgi.

Fra sykehjem til eget hjem

To søsken, 39 og 31 år gamle, bodde i et hus som tidligere var sykehjem. Dette var ikke mor fornøyd med. Hun mente at de burde bo i en leilighet med leiekontrakt med de rettigheter og plikter som følger av det. På sykehjemmet var det besøkstider. Mor fikk ikke komme på besøk når hun ønsket. Søskenparet kunne ikke disponere sine egne penger.

Med bistand fra NFU er sykehjemmet nå omgjort til utleieboliger. Det er slutt på besøkstider og beboerne disponerer sine egne penger. Nå håper moren at de skal få være vanlige medborgere i kommunen. Les mer om denne saken på www.nfunorge.org

Din BPA-historie

Er historien om ditt liv verdt å dele? Skriv din historie med eller uten BPA, og vinn en Ipad. Har du opplevd noe spesielt hyggelig eller morsomt med BPA? Eller et trist øyeblikk uten BPA? Andelslaget Uloba er på jakt etter gode personlige historier – historier om livet, om tilværelsen med og uten BPA.

Les mer på NFUs facebookside www.facebook.com/NFU norge. Frist for levering er 31. oktober.

Vil bo sammen

Empo TV hadde nylig en reportasje om 10 ungdommer i Stange kommune i Hedmark som kjenner hverandre og ønsker å flytte sammen etter at de er ferdige på skolen. De trenger hjelp av kommunen, men har ikke fått det ennå til tross for at de har jobbet med dette prosjektet i to år nå. Ordføreren har lovet å gi svar i desember. Innslaget er lagt ut på www.empno.no

PPT landskonferansen 2012

Kunnskapsminister Kristin Halvorsen skal åpne årets konferanse for PPT som denne gangen arrangeres i Oslo 28. november. Hun skal blant annet gjøre rede for hvordan regjeringen følger opp Stortingsmelding 18 (2010 – 2011) om Læring og fellesskap. Utdanningsdirektoratet skal deretter følge opp med en orientering om det pågående arbeidet med utvikling av de ulike konkrete tiltakene basert på Stortingsmeldingen, blant annet «Vi sprenger grenser», Statped 2013 og strategi for kompetanseheving av PPT.

Svømming

Landsstevnet i svømming gikk av stabelen nylig i Skjetten svømmehall i Akershus i regi av Skjetten svømmeklubb. Empo-TV laget reportasje som kan ses på www.empo.no. Det står mer om stevnet på www.svomming.no/

Flerspråklige

Pedagogisk og spesialpedagogisk arbeid i forhold til flerspråklige barn med utviklingshemning og/eller spesifikke språkvansker er temaet for boka "Flere språk – flere muligheter".

Her gir forfatteren, Espen Egeberg, blant annet en oversikt over internasjonal forskning og pedagogisk praksis på området. Boka er bygget opp rundt en arbeidsmodell for flerspråklig pedagogikk som har fokus på ord- og begrepslæring, flerspråklig læring og ulike former for tilrettelegging som gir støtte for forståelse.

Boka fås kjøpt i bokhandelen.

Trim

Friskis & Svettis og Oppegård kommune i Akershus samarbeider om et tilrettelagt treningstilbud for utviklingshemmede. Det kan du lese mer om på www.nfunorge.org

Sjeldne elever

Frambu senter for sjeldne funksjonshemninger arrangerte nylig skolekurs med fokus på elever med sjeldne funksjonshemninger. Kurset rettet seg mot fagpersoner som arbeider med elever i grunnskolen som har en sjelden eller ukjent diagnose, med lett til moderat utviklingshemning.

Uredelig

- Det er uredelig å skyve «svake» foran seg i kampen for større kommuner, skriver Kari Gåsvatn i en kommentar i Nationen. NFU kan underskrive kommentaren. Kommunestørrelse er verken et entydig eller sentralt forhold for å forklare kvaliteten i tjenestetilbudet. Ser en på Fylkesmannens tilsynsrapporter, er det ikke noe som tyder på bedre tjenestetilbud i store enn i små kommuner.

Les mer på www.nfunorge.org

Forskning

Høsten 2011 startet et forskningsprosjekt om foreldre til barn med svært sjeldne kromosomavvik med utviklingshemning. Prosjektet skal munne ut i to masteroppgaver i genetisk veiledning. Forskningsprosjektet gjennomføres av Institutt for samfunnsmedisinske fag ved Universitetet i Bergen.

Forskerne fant høye nivåer av foreldrestress, angst og depresjon blant både mødrene og fedrene. Generelt rapporterte mødrene høyere nivåer av foreldrestress og angst enn fedrene, og spesielt utsatt var de enslige mødrene. Tidsbruk på å skaffe hjelp fra det offentlige, opplevelsen av at barnets tilstand var alvorlig, og opplevelsen av dårlig økonomi var assosiert med høyere nivåer av stress. Høy sosial støtte og optimisme hadde en positiv effekt på opplevelsen av foreldrestress og var forbundet med lavere nivåer av stress.

Resultater fra studien vil bli publisert i internasjonale, vitenskapelige tidsskrifter. Masteroppgavene kan dessverre ikke legges ut på nett før dette er gjort.

Spesialundervisning

Forskerne har identifisert de mest sentrale forklaringene på at spesialundervisningen øker til tross for den politiske målsettingen om at den skal reduseres.

I rapporten "Drive og dilemma" fra forskningsinstituttet IRIS, skrevet på oppdrag fra Kommunenes Sentralforbund gis det stikkord for årsakene til denne utviklingen. Det handler om presset økonomi i skolesektoren, foreldre som krever mer av opplæringen, Kunnskapsløftet, mer vekt på internasjonale og nasjonale tester og kartlegginger og økende bruk av diagnoser.

Les mer på: www.lillegarden.wordpress.com/2012/06/26/hvorforoker-bruken-av-spesialundervisning/

Blogg

Cato Brunvand Ellingsen er svært opptatt av sosialpolitikk og det å sikre mennesker med utviklingshemning gode livsforhold. Nå tar han SV-hatten på seg og blogger om forpliktelsene som følger av SV sitt slagord: «Ulike mennesker, Like muligheter».

Se hva han skriver om forpliktelsene på www.nfunorge.org

Levante
INNREDNINGER A.S
SYSTEMVEGGER - GLASSVEGGER - HIMLINGER
Mob. 994 11 980 - 915 53 059 www.levanteinnredninger.com
Totalleverandør i proffmarkedet

BYGGMAKKER
Skattum

LILLEHAMMER
Landbruksveien 1
2619 Lillehammer
Tlf. 61 25 70 00
Åpent: 7-18. 9-15

BYGGMAKKER
Ski Bygg
Tlf: 64 85 46 00

SpareBank 1
LOM OG SKJÅK
2690 Skjåk Tlf. 61 21 90 00

Ønsker du deg jobb?

Kunne du tenke deg å jobbe som støttekontakt for en eller flere personer i Gjøvik kommune?

Vil DU bety noe helt spesielt for en ungdom eller voksen?

Du må være fylt 18 år, og det er en fordel at du har førerkort og bil til disposisjon.

Lønn og utgiftsdekning er ikke så dårlig som du tror, du vil bli overrasket.

Jobben gir deg mye, og kan ikke bare måles i kroner og øre – du får mye mer igjen:

- Du hjelper din venn til positiv fritid.
- Du kan få nyttige erfaringer og fine sosiale utfordringer.
- Men fremfor alt – du treffer mange hyggelige mennesker.

Høres dette interessant ut?
Ta kontakt for en uforpliktende prat!

Kontakt kulturkontoret
i Gjøvik kommune, Solvor Sandmark,
tlf. 61 18 96 39 eller 46 91 15 98. E-mail:
solvor.sandmark@gjovik.kommune.no

Vil du støtte NFU? Meld deg inn i dag!

Kontingentsatser (kryss av)

- ☐ Enkeltmedlem kr 450,-
- ☐ Familiemedlem kr 225,- (samme husstand)
- ☐ Minstepensjonist kr 225,-
- ☐ Barn under 18 år (før opp fødselsdato) kr 60,-.
Må stå samme med et enkeltmedlem.

Halv kontingent fra 1. juli, gratis fra 1. november

Navn: _____

Adresse: _____

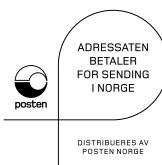
Poststed: _____

Fødselsdato: _____

Sammen med enkeltmedlem: _____

Telefon/epost: _____

Fylkes- eller lokallag: _____

**Norsk Forbund for
Utviklingshemmede**

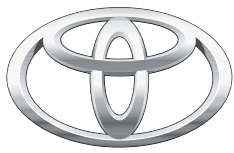
Svarsending 1225
0090 Oslo

Du kan også melde deg inn på tlf. 22 39 60 50, eller post@nfunorge.org

Gjøvik kommune
Kultur og fritid

Toyota Hadeland AS

TOYOTA
Always a Better Way
61 32 47 70 www.toyotabil.no

Xpert
installasjon

Postadresse: Pb 1232, Trudvang, 3105 Tønsberg.

Besøksadresse: Halvd. Wilhelmsens Allé 41, Kilen, Tønsberg

 Tlf. 33 30 14 50 - Fax 33 30 14 55 - E-post: jorgen.landskaug@xpert.no

AUTORISER ELEKTROINSTALLATØR • AUTORISERT TELEINSTALLATØR • OFF GODKJENT EL. TAKST.

PRIMA

 Idrettsveien 2, 7072 Heimdal Tlf 72 89 43 00
prima@prima-as.no www.prima-as.no

SOLTUN :-)
FOLKEHØGSKOLE

- På egne ben - Peacebuilding - Internasjonal linje
- Backpack Surprise - Backpack Foto
- Dans og reis - Backpack Ute
- Ondskap

 Tilrettelagt for ulike grupper funksjonshemmede.
Ta kontakt!!!!!!
www.soltunfhs.no

SOLTUN :-)
FOLKEHØGSKOLE

9440 Evenskjer - Tlf. 77 08 99 30

PEDER MORSET folkehøgskole

 40 elever **med** lettere
utviklingshemming
og 28 elever **uten**.

LIKEVERD - INKLUDERING
MANGFOLD - FELLESSKAP

www.pedermorset.no
facebook.com/pedermorset

 Norges eneste **MOT** -folkehøgskole

Den som sparer kjenner seg litt rikere.

Sparing er morsomt – fordi pengene
dine vokser. Du kan selv bestemme på
hvilken måte de skal gi avkastning.
Derfor gir det en god følelse å
spare penger.

Spar litt hver måned
– opprett spareavtale i dag!

Ta kontakt med oss eller
se www.sparebanken-hedmark.no

Bank. Forsikring. Og deg.

Sparebanken
HEDMARK **1**

Aktuelle kurs på Frambu våren 2013

Kurssted: Frambu, 1404 Siggerud

Pris: Deltakelse dekkes som regel av NAV

4.-8. februar 2013:

Ungdom med Williams' syndrom Søknadsfrist 29. november 2012

7. februar 2013:

Williams' syndrom i eget hjem, på arbeid og i fritiden. Fagkurs Påmeldingsfrist 7. januar 2013

19.-22. februar 2013:

Wolf-Hirschhorns syndrom Søknadsfrist 19. desember 2012

20. februar 2013:

Wolf-Hirschhorns syndrom. Fagkurs Påmeldingsfrist 20. januar 2013

25. februar-1. mars 2013:

Ungdom og voksne med Retts syndrom Søknadsfrist 27. desember 2012

22.-26 april 2013:

Barn og ungdom med fragilt X syndrom Søknadsfrist 21. februar 2013

21.-24. mai 2013:

Voksne med svært sjeldne kromosomavvik eller utviklingshemning uten kjent årsak Søknadsfrist 21. mars 2013

Vil du delta i vårt **forskningsprosjekt om helse, ernæring og bomiljø**? Les mer på www.helseibolig.no.

Listen viser et utvalg av Frambus kurs. Full oversikt og program finnes på www.frambu.no

emipo tv

Ledige jobber i tv!

Vi har ledige tv-jobber i Empo i Ski i Akershus.

Empo tv er Norges eneste tv-kanal for- og med mennesker med utviklingshemning. Du må derfor ha en utviklingshemning for å kunne søke.

Vi gir opplæring i journalistikk, tv-foto, lyd og enkel redigering.

PS! Du behøver ikke bo i Ski for å jobbe hos oss. Mange pendler fra andre kommuner.

For mer informasjon og søknadsskjema:
Ring 64 87 74 76 eller gå inn på

www.empotv.no

Riktige fritidssko tar vare på helsa!

Vår tverrfaglige kompetanse sikrer deg riktig fottøy for et aktivt liv og gode opplevelser!

Raymond
Tekniker

Elisabeth
Skoansv./Butikk

Ingvild
Skomaker/tekniker

Kåre Martin
Ortopediingeniør

Malin
Butikkmedarbeider

Butikken vår finner du ved Trekanten - mellom Autoparts og Kid Interiør

Adr. Gidsken Jakobsens vei 32

Tlf: 75 50 74 20

Web: www.ocn.no

Kompetanse og kvalitet = Gode opplevelser!

SIT REGN

T: +47 57 74 55 20 / post@oytex.no / www.oytex.no

FUNKSJONELLE KLÆR FOR RULLESTOLBRUKERE

FLEKSIBEL BEKLEDNING FOR DET NORDISKE KLIMAET

- proteser
- ortoser
- korsetter
- fotsenger og innlegg
- ortopedisk fottøy
- barnehjelpemidler
- sits

Å være et helt menneske, er å føle seg som et.

OCH ortopedi AS

www.och.no

Oslo & Akershus

23 28 82 00

Østfold

69 30 17 70

Telemark

35 56 15 50

Oppland

61 24 73 30

Møre & Romsdal

70 10 06 70

JEG VIL UT

JEG VIL HJEM

VI HENTER OG KJØRER DEG TIL BUSSTAKST

 TLF: 03177 | www.flexx.no

Nytt tilbud fra Østfold kollektivtrafikk

Butikk

Buttons i to varianter:
Liten kr 3,- Stor kr 5,-

Tallerken (porselen)
kr 130,-

kr 100,- kr 150,-
Bøker om veien frem
til egen bolig

Handlevognsmynt og
nøkkelring kr 25,-

Hodeplagg
(Maxi-lue – kan brukes på
mange måter) kr 30,-

Bordvimpel uten fot kr 150,-
NFU formidler salg av fot,
ca. kr 150,- i tillegg

Kursmappe kr 25,-

Handlenett kr 30,-

Klistremerker
6 merker per ark kr 6,-

Krus (porselen) kr 150,-

Pins kr 25,-

Refleksbånd kr 25,-

Pris per stk. kr 10,-
6 stk. kr 50,-

«Fokus på overganger mellom ulike skoleslag»

I heftet beskrives 12 overganger i skolesystemet, fra barnehage til arbeidsliv. Felles for alle eksemplene er at elevene, foreldrene og de involverte tjenesteyterne betrakter overgangen som vellykket. Alle elevene er inkludert i ordinær klasse, og de fleste har utviklingshemning av varierende grad. Noen av elevene har store fysiske funksjonsnedsettelse i tillegg. Antall sider: 104

Pris kr. 150,-

Butikk

Alle kurshefter 35,- kr per hefte (bortsett fra "Pengene mine"). Porto kommer i tillegg.

Pengene mine
kr. 75,-

Fra foreldrehjem
til eget hjem

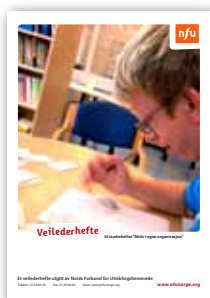
Kommunevalg

Stortingsval
(nynorsk)

NFU
– en organisasjon

Veilederhefte til
studieheftet "Aktiv i
egen organisasjon"

Aktiv i egen
organisasjon

NFUs
prinsipp-program

Vi og samfunnet
(nynorsk)

Tillitsvalgt i organi-
sasjonen NFU

Kursbevis kr. 10,-

Ledsagerhefte

Veileder til
kurslærer

Seksualitet
og samliv

Kroppen min
og følelsene mine

Bestill i dag

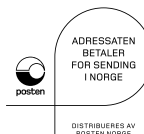
Bestilling _____

Navn _____

Adresse _____

Poststed _____

Du kan også bestille via telefon 22 39 60 50, e-postadresse post@nfunorge.org
eller bruk nettbutikken til NFU på www.nfunorge.org

DISTRIBUERES AV
POSTEN NORGE

Norsk Forbund
for Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0090 Oslo

 Akershus	 Møre og Romsdal	 Akershus Kompetanse og Arbeidssenter Nannestad Bahusvegen, 2030 Nannestad Tlf: 66 10 52 35	 Oppland Ole Andreas Haadem Byggtapetserer og maler Bergli, 2920 Leira i Valdres Tlf: 951 43 861
 STATOIL Statoil E6 Berger Bølerveien 2016 Frogner Tlf: 630 00 630	Sunnmøre Regnskapssentral 6100 Volda *Støtter NFU*	 Buskerud Kongsberg Ferdigbetong AS Tlf. 32 73 22 00 • Kongsberg Støtter NFU lokalt	Brillehjørnet AS Hovsgutua 4, 2750Gran Tlf: 61 33 19 10
 Aust-Agder	 Nord-Trøndelag	Golberg AS Aut. mask. entreprenør 3550 Gol Mob. 481 52 210	Granhøi Pensjonat AS 2750 Gran Tlf. 97 57 96 91
 DURAPART Bedriftsv.9, 4857 Arendal www.durapart.no	 TrønderBilene asreisen du gjerne tar på nytt www.tronderbilene.no Tlf. 47 91 30 00	Autohjørnet AS Hokksund • Tlf. 32 75 15 66 • Service • EU-kontroll • salg av biler	Toten Metall AS 2843 Eina Tlf: 61 19 87 70
 Buskerud	 Oppland	 Hedmark Romedal Blomster og Gaver Hagen 2334 Romedal Tlf: 62 58 31 22 • støtter NFU lokalt •	 Sør-Trøndelag Bergstaden Elektro AS Falunvn 1, 7374 Røros Tlf: 72 40 66 90
 Aas • Norges eldste bryggeri •	Torgeir Grini Kranbil Øgardsbakka 17 2750 Gran	 Nord-Trøndelag Primahus Entreprenør Tlf. 74 82 93 30 • Stjørdal	Betania Malvik 7563 Malvik, Tlf. 73 98 08 00 www.betaniamalvik.no
 KIWI mini pris KJØP KJAPT, KJØP TRYGT, KJØP BILLIG Åmot • Strandgata	 MAXBO Valdres Byggsenter AS Tlf. 61 35 63 00	En stor takk til alle våre annonsører	Kvidal Regnskap AS Regnskapstjenester for alle bransjer Tlf: 72 86 45 92 7357 Skaun
 Vinn Industri Drammen AS støtter NFU-lokalt www.vinn-drammen.no Tlf: 32 21 08 60	Advokatene Sveen Fagernes Tlf: 61 36 03 66	 Rogaland Time kommune Tlf: 51 77 60 00 www.time.kommune.no	 Sande Kommune Støtter NFUs arbeid i Vestfold
 Hedmark	 Sør-Trøndelag	 Norsk Protein - ledd i næringskjeden	
 Løten kommune Kildeveien 1, 2340 Løten Tlf: 62 56 40 00 Fax: 62 59 30 01	 MELHUS KOMMUNE Rådhuset, 7224 Melhus Tlf. 72 85 80 00 Fax. 72 85 80 58	 SOLA KOMMUNE Sola Rådhus, 4050 Sola Sentralbord. 51 65 33 00 Fax. 51 65 62 40	
 Hordaland	BUNNPRIS & GOURMET Man-Fred 8-23 Lør 9-22, Søn 11-23 Tlf: 73 97 53 31	INTER-SUN A.S. Verkstedvn. 8 P.Boks 104 1401 Ski nicole DAMEKLÆR Tlf. 64 85 53 00 Fax. 64 87 56 06	
Lid Jarnindustri AS Steine 35, 5600 Norheimsund Tlf: 56 55 38 00 - Fax: 56 55 38 10 www.dalen.no	 BYGGERN STJERN Stjern Bygg AS, 7170 Ålfjord. Telefon 72 53 06 30 Telefax 72 53 06 34. www.stjern.no	 MIDT-TRØNDE MARK REGNSKAP AS Regnskap, lønn, fakturering, årsoppgjør Bø: 35 06 00 90 www.mtregnskap.no epost: post@mtregnskap.no	

Kontakt oss

Forbundsleder

Jens Petter Gitlesen

41 10 13 42

jpg@nfunorge.org

Nestleder

Bjug Ringstad

61 17 28 00 / 91 81 87 00

bjug@ringstad.no

Frid Oline Tellefsen Svineng

90 93 61 56

fotsvineng@hotmail.no

Eirik Dahl

95 08 03 27

eirik.dahl.61@gmail.com

Oscar Eide

56 14 31 58 / 90 04 91 10

oe@coastcenterbase.no

Anne Jorun Økland

53 41 64 84 / 41 50 02 53

annejorun35@hotmail.com

Lillian Sundsdal

37 16 41 37 / 48 05 00 55

lilliansu56@gmail.com

Nasjonalt

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Pb 8954 Youngstorget
0028 Oslo

Besøksadresse:
Youngstorget 2a, 7. etasje
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
post@nfunorge.org

www.nfunorge.org

Bankgiro: 8200.01.93417

Fylkeslagene

NFU Oslo Fylkeslag

c/o NFU

Postboks 8954 Youngstorget

0028 OSLO

22 39 60 51

oslofylkeslag@nfunorge.org

NFU Akershus Fylkeslag

v/Tove-Britt Henriksen

Ignavn. 131

1912 ENEBAKK

64 92 62 53/90 83 93 80

tovebritt@tusker.no

NFU Østfold regionlag

v/Jørn Nilsen

Stenrødveien 62

1784 HALDEN

69 18 59 23/95 23 23 30

jorn.nilsen@halden.net

NFU Hedmark fylkeslag

v/Inger Margrethe Pettersen

Stolvstadvegen 39

2360 RUDSHØGDA

62 35 53 60/905 12 356

ingermargrethep@hotmail.com

NFU Oppland Fylkeslag

v/Staale Stampeløkken

Hagehaugveien 2 A

2613 LILLEHAMMER

61 25 73 17/95 69 44 52

stastamp@gmail.com

NFU Buskerud Fylkeslag

v/Roar Høidal

Gustava Kiellands vei 3

3610 KONGSBERG

92 69 89 57

roar.hidal@ebnett.no

NFU Vestfold Fylkeslag

Pb 14

3276 SVARSTAD

92 02 89 38

nfu.vf@online.no

NFU Telemark Fylkeslag

v/Anny Andersen

Håkonsgt. 9 A

3660 RJUKAN

35 09 19 07/90 74 06 05

annyande@online.no

NFU Aust-Agder Fylkeslag

v/Svein Karlsen

Måkeveien 15

4950 RISØR

37 15 01 75/90 59 88 69

sveikarl@online.no

NFU Vest-Agder Fylkeslag

v/Jan G. Johannessen

Hannevik Terrasse 41

4613 KRISTIANSAND

38 03 00 14 / 91 79 41 76

jjohannessen@xstratanickel.no

NFU Rogaland Fylkeslag

Støperigt. 34

4014 STAVANGER

51 89 15 50

post@nfu-rogaland.no

NFU Hordaland Fylkeslag

Postboks 26 Nygårdstangen

5838 BERGEN

56 14 31 58 / 99 23 00 78

post@nfuhordaland.no

NFU Sogn og Fjordane Fylkeslag

v/Gry Borghild Sætre

Angedalsv. 107

6800 FØRDE

57 82 47 75/90 94 93 16

eidahl@combitel.no

NFU Møre og Romsdal Fylkeslag

Postboks 7850 Spjelkavik

6022 ÅLESUND

70 15 10 30 / 46 91 08 40

mrfylkeslag@nfunorge.org

NFU Sør-Trøndelag Fylkeslag

v/Nina Braadland

Høilivegen 3

7052 TRONDHEIM

73 53 42 22/47 05 54 07

nibraad@online.no

NFU Nord-Trøndelag Fylkeslag

v/Snorre Ness

Postboks 183

7801 NAMSOS

74 21 23 08 / 90 51 69 66

snorre.ness@hint.no

NFU Nordland Fylkeslag

Postboks 843

8001 BODØ

75 52 40 48 / 91 72 47 08

nfu-nord@online.no

NFU Troms fylkeslag

v/Solveig Nylund

Fosslundveien 131

9304 VANGSVIK

90 10 12 25

sanylund@live.no

NFU Finnmark fylkeslag

v/Sigrid Sandbu

Mostadfeltet

9925 SVANVIK

41 52 65 09

sigrid-su@hotmail.com

Heder til John-Harald Wangen

John-Harald Wangen har arbeidet som kontorfullmektig i NFUs administrasjon i 30 år. Under festmiddagen på forbundets landsmøte fikk han Det Kongelige Selskap for Norges Vels medalje for lang og tro tjeneste.

I sin tale i forbindelse med overrekkelsen understreket generalsekretær Vibeke Seim-Haugen Wangens store innsats med alt fra kopiering, makulering, frankering, utsendelse av varer, fakturering og uttallige andre praktiske oppgaver på kontoret. - For oss er han en uunnværlig medarbeider og en kollega vi alle setter stor pris på. Vi merker det godt de få gangene John-Harald ikke er på jobb, sa Vibeke Seim-Haugen.

En svært glad og ikke minst overrasket John-Harald Wangen fikk overrakt både medalje, diplom og blomsterkvast under festmiddagen på landsmøtet. (Foto: Bitten Muntbe-Kaas)

ADVOKATFIRMAET

HESTENES OG DRAMER Son AS

www.hestenesdramer.no

Vi har bred erfaring i saker som gjelder utviklingshemmede:

- sosialtjenester (praktisk bistand, BPA, støttekontakt, omsorgslønn, avlastning, "tvangsflytte-saker")
- trygdeytelser (grunnstønad, hjelpestønad, stønad til bil mv),
- undervisning (spesialpedagogisk hjelp i barnehage og skole mv)
- arv og testament, verge / hjelpeverge, erstatning, arbeidsrett mv.

Ta gjerne kontakt! Ingen kostnader før vi har avtalt oppdrag.

Storgt 54 – 1555 Son Tlf: 64 95 04 14 Fax: 64 95 04 13

Advokat Kristin Kramås

kristin.kramaas@hestenesdramer.no
tlf: 918 85 984

Advokat Petter Kramås

petter.kramaas@hestenesdramer.no
tlf: 901 37 450

